

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto \$4.00
Za pol leta \$2.50

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The Largest Slovenian Daily
in the United States
Issued Every Day Except Sundays
and Legal Holidays
75,000 Readers

TELEFON: 2876 CORTLANDT. Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879. TELEFON: 4687 CORTLANDT.
NO. 300 — ŠTEV 300. NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 23, 1919. — TOREK, 23. DECEMBRA, 1919. VOLUME XXVII — LETNIK XXVII

Izvor božičnih običajev

Božič! Sveta noč! Te besede imajo za nas še vedno čarobni vok. — Šeprav nismo več otroci.

Številni odvrtačajo od sebe ta čar iz principa, kajti zdi se jim, da jim mora biti tuj. Kljub temu pa je resnično, da vsi narodi spoštujejo solnce kot izvor vsega življenja in da so tozadevne navade globoko ukoreninjene v človeških srcih. Mi vsi praznujemo starodavni praznik, ki nas veže s celim preteklim človeštvom in ki je postal naš praznik raditega, ker vsebuje toliko upanj za bodočnost.

V starem Egiptu, v Indiji in Perziji, — vsepovsod so oboževali solnce pod različnimi imeni. Grki so imeli svojega Heliosa in Apolona in Rimljani svojega Sol-a. Na severu ni pomenjala cela pripovedka o Siegfriedu ničesar drugega kot pripovedko o solnčnem bogu, katerega so hoteli podjarmiti sile teme. — Prebivalci severnih krajev, za katere je bilo oprosteno solnce prav posebno važno, so vsled tega tudi prav posebno praznovali čas, ko se je solnce obrnilo ter nastopilo novo pot. To je bil čas čudes, — kajti prebujenje narave se je zdelo vsem primitivni ljudem kot čudo. —

Niso bili pa le severni narodi, ki so praznovali Božič. Slavljenje Božiča se je ohranilo tudi v rimskih Saturnalijah, posvečenih bogu Saturnu. Saturn je bil bog poljedelstva, ki je uvedel v svet mirne posele, kot naprimer poplenujenje sadja, nasajanje vinske trte itd. On je baje tudi dal ljudem veselo življenje brez skrbi, v nedolžnosti in prostosti. Tako vsaj se glasi pripovedka. Vsled tega so praznovali v Rimu Saturnalije, ki so trajale od decembra pa do januarja, skozi pet ali šest dni. Isti praznik se je ponovil ob Kresu. Tekom teh dni ni bilo nobene razlike med gospodarjem in sužnjem in nikdo ni bil kaznoan. Otroci so dobili lepe slike, obstajala je v onem času v Rimu posebna ulica, kjer so prodajali take slike. Vsakega je družina pogostila po svoji najboljši moči. Običaj božičnih peev prihaja od Saturnalij ter so ga pozneje iz romanskih dežel prevedli na sever. Staro-rimsko novoletno slavlje je značila posebna "miza sreče" tabula fortunae, ki je bila obložena z vsemi mogočimi dobrimi stvarmi. To je bila priprava za izobilico novega leta. Iz tega je na stalo naše današnje obdarovanje. Lavor in oljnice veje so krasili stene hiše. Saturn, tako se je glasilo, — je naučil ljudi obrezovanje oljke, ki je bila od onega časa naprej posvečena njemu.

Te praznike so prevzeli tudi severni narodi in simbol srečnega dogodka je predstavljala smreka, edino vedno zeleno drevo severa. Po sprejemu krščanstva so severni narodi prestavili praznovanje rojstva Kristusa na Božič ter skoro istočasno praznovali tudi Novo leto. Pri nekem arabskem zemljepiscu iz desetega stoletja je prvič opaziti vero, da se čuda božične noči ponove vsako leto. To vero je seveda razširjala cerkev. Tako se je naprimer glasilo, da prične v božični noči drevje zeleneti, eveteti ter prinášati sadove. Vsled tega so postavili ljudje vršiče črešenj v gorko vodo, v pričakovanju, da bodo zraveli. Od popkov in evetja teh božičnih vej je bila odvisna sreča naslednjega leta. Ta navada se je dolgo časa ohranila.

Na mesto vršičev dreves so stopila v mestih iglatna drevesa ter tudi piramide iz papirja.

Najstarejše božično drevesce je stalo baje leta 1605 v Strasburgu, vendar pa se omenja slične prikazni že v prejšnjem času. Šele po Napoleonskih vojnah se je ta navada splošno razširila ter bila prenešana od leta 1860 naprej tudi v druge dežele.

Kako pa so praznovali v Ameriki Božič v starih časih?

Celo v časih, ko ni bilo v Ameriki še nobenega Evropejca, so prvotni prebivalci Amerike, Indijanci, praznovali z velikimi slovesnostmi čas, ko je pričel dan postajati zopet daljši in ko je solnce zopet pridobilo na moči. Ta čas so Indijanci praznovali ter ga spravljali v zvezo z Velikim duhom ter drugimi poganskimi božanstvi.

Ko pa so dospeli Holandci ter ustanovili vas Nieu-Amsterdam na lepem otoku Manhattan, in ko je ta vas vzrasla v mesto, — kakšen praznik so praznovali prvotni naseljenci tega otoka? Kaj so delali v tem času Mynherr in Mynfru, ki sta prinesla dobre in pobožne holandske navade v Ameriko, ki pa sta bila kljub temu zelo okruta napram prvotnim prebivalcem dežele ter napram svojim sužnjem?

Hočemo si ogledati božične praznike kot se jih je slavilo v času gubernerja Petra Stuyvesanta v letih od 1648—1664, ki je bil najbolj znan in najbolj pomemben holandski gubernier poznejšega mesta New Yorka. Prvotno je predstavljal Nieu-Amsterdam le vas. Šele leta 1652 je bil kraj inkorporiran kot mesto. Takrat je šlo mesto sto in dvajset letih, enonadstropnih hišic. Nekatere te hišice so bile iz lesa in druge iz kamena. Vse pa so imele zelo strme strehe. Proti severu je lesena ograja ločevala vas od ostalega sveta. Bili sta dve vrati, ki sta bili tekom noči zaprti — in za temi vrati je ležala neobdelana zemlja, skalnata in divja. Le majhen del te zemlje je bil obdelan. Nekako tri milje naprej je stalo na skalnatih delih par hiš, ki niso stale sredi močvirja. To je bil pričetek takozvane "Bouwerie-vasi". Na istočni strani, kjer se konča selaj Wall Street, sta stala dva topova, ki sta bila obdržana prvotnoam Indijancev, katere so takratni Holandci zelo respektirali. Kjer stoji sedaj Battery Place, je stal tedaj Fort Amsterdam, na katerega je mejil poznejši Bowling Green, kjer se je nahajal trg za krave in stvinje. V onem času je bilo zgrajeno novo in krasno stanovanje gubernerja, imenovano White Hall.

Ob božičnem času je preje vedne snežilo in ljubi Bog se je držal v onem času bolj redno pravil kot pa danes. Človek mora priznati, da je moralo izgledati takrat precej božično, kajti vse strehe so bile pokrite s snegom ter oborožene z ledenimi svečami. V takratnem času je bilo povsem nepotrebno spravljati na lice mesta božična drevesca. Ta drevesca so rasla v notranjosti zidov in izven zidov jih je bilo polno na razpolago.

OLD SANTA

Na božična drevesca ni mislil v onem času noben človek. Kljub temu pa so praznovali že takrat praznik Santa Clausa, kajti bil je patron mesta Nieu-Amsterdam. Na božični večer je bilo čuti vsepovsod otroške glasove, ki so pevali pesem, zloženo na čast svetemu Miklavžu.

Zazarela je zvezda...

"Mama, pastirček si je nogo zlomil!"
"Reveček!"
"Mama, ali ga kaj boli?"
"Ne vem, morda ga boli Francka, zakaj si tako nerodna!"
"Saj je Jozek tudi ovira rog od bil!"
"Nisem ga ne, sam je padel proč!"
"Pa! Sveti večer!"
Mama je požugala malo s kazalcem.
Otroci so potihnili in čepetaje razpravljali stare skrivljene pastirce in kraljeve jagnjate pa zelenen mah pred božičnim hlevcem.
V kotu pri peči je sedela mlada mati. Po ličju so ji bili črtani sledovi lade in trpljenja. Njeno telo, če ni bilo zgubano, čudovito bela in močvirna polt so je svetila pod črtnimi lasmi — kakor nekaj, kar je bilo davno, kakor življenja polna in vesela mladost. Zamaknjenila je oči v hlevce, pokleknila so njeni pogledi pred jaslice poleg kralja Boltežarja — z veliko zlato krono. V skrivnjavo zlato so pogledali, kajto je ponujal kralj Boltežar proti jaslicam. In za hip so se njihovi pogledi stresli, zatrepali in rodilo se jim je vroče kopnenje. Ali takisto hitro so se zasrnavovali poželjive misli, priklonili so se bolj globoko, prav do tal, kakor črna zamorski kralji in so zdano molili.
Po golih vrhovih bukovic je pripil glas svetega večera. Iz doline je zadonel mehko in ljubezno, kakor drobne strune. Ponižno je na okna samotne kočice. Na star javor nad kočo se je ob-

sililo in zvonilo je z vsemi zvonovi, kakor zvoni samo enkrat v letu — samo enkrat s tistim svetim skrivnostno polnočnim glasom.
Otročički so omagali pred jaslicami. Zareče oči so počasi upršale, za mizo so se stisnili, glavice sklojene na prvi nashojeni drug na drugega. Zazvonilo jim je, pa jih je zazubalo, nad njimi je pahljala angelška perot, sanje so jim prižigale zvezde, vse veje in svetleče, kakor je bila tih kraljev, nebesa so se jim odprla in skozi pozlačena vrata se je vsulo veselje in glarje brez konec in mere.
Mlada mati je dvignila steno in Francko in Jozka ter jih položila na trdo slamnico. Nikdo se ni prebudil, nobeno očesce se ni odprlo. Na polnih ustnicah je pa bila veselja in radosti obilo, kakor bi iztrala duhtela pomel na robu jagodah. Ko je gledala mati to evetje na trdem ležanju, se ji je stisnilo srce v veliki bridkosti. Izrael je čakal stoletje let Održenika, dolga so bila stoletja, cel večer je nosil Izrael na rokah ko je čakal Izveličarja. Ali verige niso tako bolele, ker se je dvigalo na vzhodu vsak dan novo in večje upanje.
In ona? Tudi čaka rešenika, napolnjen kakor Izrael, sama ti leta. Vsak dan ji prisije skzi okna namovo obloženo z večnimi skrbmi, vsak teden ji privreče beda nohč verz in zdr se ji da nabeza zarja, nabeza zvezda, nabeza nabeza ne gleda več veselo skozi okno v nabeza kočo. Zanja kakor obupana ljubezna, zvezde, kakor solze na zabostnem nebu. O, Izrael, tvoje

upanje se je vsak dan dvignilo, meje se vsak dan pogreza: že je čisto zaslo, še raba zarje ni več od nje. Utonilo je, kakor kamen v jezeru, v kalni vdi. Niti na tleh, tjer obliži nabeza, ga ne najde — kajče oko. Mihael, zakaj si šel, zakaj si utonil na zapadu? Lažna je tvoja Francka, na trdem ležanju prežeba tvoj rod. Mihael, zakaj si šel od nas.
Mlada mati se je zavila v staro ruto in se stisnila k peči. Rada bi priložila na ognj — ali drva, kje bi jih in odkod, ko nima nikogar.
Tisnila se je v kotu in nad samotno zasneženo kočo v rebi se zvonilo svetločno zvonjenje. Vsi glasovi so se radovili, do zvezd visoko gori pod mrazni strop so si upali nabeza. Tam so se navzeli: samo nabeza glarje in padali na zemlje vsi prepovedani sečne radosti. Na vsako okno so tekali s srebnimi strunami, na vsako — v koči pod planino, v palati sredi mesta in v vav-vasi se je začelo rilo in zasvetilo, pred jaslicami po smarekiah in vsaka luč, vsaka svečka, očesca nedolžnih otrok, sreča srečnih staršev in gubah o čakov, povsed ista luč isti vzplik. Održenik — Održenik...
Z javora nad kočo v rebi so doneli ti glasovi. Mlada žena jih je slišala in poslušala. Njene misli so se vdano in pobožno bližale jaslicam, obstale tam pred slamnatim ležajem božjega deteta, pomilovale je in v veliki bedi se vzradvale z Devico.

Praznovanje v prvih letih

Ko so šli otroci, polni pričakovanja, spat, sta legla k počitku tudi "Mynherr in Mynfru", kajti božičnega večera ni nikdo praznoval pozno v noč. Na božični dan pa so vsi vstali že zgodaj zjutraj. Najprvi so bili pokoneci črnosušnji, ki so potresli glavno sobo s finim drobnim peskom ter narisali v ta pesek vsakovrstne čudne figure. Ti črni so se ponesno ozirali skozi okna, kajti le na ta dan so smeli gledati skozi sobo ven ter se veseliti sorazmerne prostosti. Nato so prišli otroci, ki so dobili svoja darila.
Hišna gospodinja se je kmalu pričela pripravljati na slavnostno pojedino. Može pa so se pripravljali na veliko teknovalno streljanje puranov. Oblekli so svoje najboljše doma izdelane obleke ter šli nato na cesto, kjer se se sestali s sosedi in si čestitali za božične praznike. Tudi mladeniči so vzeli svoje puške ter šli na teknovalno streljanje. Dotični prostor se je nahajal na mestu, kjer stoji danes City Hall.
Na visokih palicah so viseli tam purani in mladeniči so streljali nanje ter dobivali nagrade za najboljše strelce. Še pozneje so streljali so omi nekoe v onih starih zlatih časih.
Popoldne so se vršili oficijelni obiski pri županu in drugih uradnikih ter pri gubernerju mesta. Nato so prišle posamezne družine skupaj ter zavile svojo slavnostno večerjo.
Na mizo so prišli purani in poleg tega velike potice ter vino in punč. Kmalo potem se je vse vrnilo k vsakdanjemu družinskemu delu. Družinski oče je sedel v svoj kot s pipico v ustih, in njegova žena je molče pletla nogavice.
Le otroci so nekoliko časa norili, a se podali kmalo k počitku. Pri gubernerju pa je trajala zabava dalj časa, kajti ob desetih večer so v veliki dvorani njegove hiše še vedno plesali mladi ljudje ter je vlada splošna veselost.
V splošnem pa je bil božični praznik v onih kolonijalnih časih zelo trezna in resna zabava. Šele ko so prišli Angleži je bilo opaziti v tem oziru nekaj izprememb. Po hišah so razobešali zelene veje, ki so vabile vsakega človeka na takozvane preostanke.
Božično evetje je viselo na vseh vratih in vsak mladenič je smel poljubiti svojo deklico. Ta navada se je vzdržala v Ameriki še do današnjega časa.
Raznolično življenje, ki je v poznejših časih spravilo skupaj različne narode v okvir Zdrženih držav, pa je imelo tudi za posledico uveljavljenje povsem novih navad in običajev. Bili so predvsem Nemei, ki so izvedli velik upliv na te navade, kajti oni so uvedli božično drevesce v Ameriko tekem zadnjih petindvajsetih let.
Slavljenje Božiča je starodavna navada, ki se je ohranila iz pra-davnih časov, izza časov, ko so slavili preobrat solca ter pričel tek daljšega dne, in še sedaj gre v proslavljenje tega praznika v božične lučice.
Naš slovenski Božič je bil isto tako prilagoden praznovanju časa, ko se je solnce zopet obrnilo vesa.

in ko so se pričeli daljšati dnevi, ki so značili prihod spomladi in poletja.
Božič ne pomenja ničesar drugega kot malega Boga in krščanski misijonarji so povsem pametno ob času izpreobrnitve Slovanov prilagodili ta starodavni praznik krščanskemu praznovanju rojstva Kristusa.
V poznejšem času so se razvile ter bile uveljavljene številne navade, ki so se ohranile do današnjih dni.
Po našem mnenju je najbolj pristni staroslovanski običaj koldovane, ki se je ohranil prav do zadnjih časov. Vse druge navade smo dobili od drugih narodov, kajti naš narod je bil v prestopnem stiku s sosednjimi narodi ter je sprejemal neprestano tako zapadno kot orientalsko kulturo.
Bili so Nemei, ki so nam vsilili krščanstvo in na drugi strani so bili Italijani, ki so pričeli pozneje mirno prodirati. Zaeno s tem moramo pripomniti, da ni bilo v onem času nobene narodne zavesti.
Slovenski narod, ki je živel na svoji težko priborjeni zemlji od furlanskih nižin pa do severnega dela Štajerske ter od Korotana pa do Kulpe se ni zavedal svoje moči ter sploh ni vedel, da je narod v zmislu nacionalističnega principa, ki je prevladoval v zadnjem času.
Veliki možje kot naprimer Prešeren so šele polagoma prišli do spoznavanja, da so Slovenci en narod ter da niso le Gorenjci, Doljenji in Notranjci kot so jih označevali prej.
Najlepši slavospev tega njegovega spoznavanja je bila njegova "Zdravica". Ker pa se nismo zavedali ter se še v veliki meri niti danes ne zavedajo tega, so nam vsilili vsakovrstne običaje, ki so našemu narodnemu čustvovanju povsem neprimerni in ki sploh ne spadajo v naše narodno duševno življenje.
Jaslice, ki so še sedaj v navadi v naših slovenskih krajih, niso slovenski proizvod. Jaslice so prišle iz Italije in prvi mož, ki jih je napravil je bil Franc Asiški, eden izmed resničnih svetnikov katoliške cerkve, kajti bil je ponižen, človekoljuben in požrtvovalen do zadnje kapljice krvi.
Navada postavljanja jaslic se je razširila preko vseh dežel, ki so imele stike z rimskim imperijem v srednjem veku. Mi Slovenci smo bili v neposrednem stiku z Benečani več kot tisoč let.
Od Italjanov smo dobili dobro uveljavljeno narodni običaj, da delamo jaslice, dočim se je novi običaj božičnega drevesca razširil v naših krajih šele v času, ko je bila germanizacija naših krajev na svojem višku ter so skušali vsi boljše stoječi ljudje v državnih službah prevzeti nemške šege in običaje. Ta navada božičnega drevesca je prišla najprej v rabo pri gospodi ali takozvani škricarji ter se ni mogla niti do danes vdomačiti med našim navadnim narodom.
Slovenski narod se še vedno drži svojih starih običajev in prihaja boljše običaj jaslic kot pa običaj nemškega božičnega drevesa.

VSEM NAROČNIKOM IN PRIJATELJEM ŽELIM VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE. FRANK SAKSER.

(Nadaljevanje na 6. strani.)

NOVA PREMAG. KOMISIJA

NOVA PREMAGARSKA KOMISIJA SE JE TAKOJ LOTILA SVOJEGA POSLA, BREZ OZIRA NA LASTNIKE RUDNIKOV. — KOMISIJA SE BO SESTALA V WASHINGTONU.

Washington, D. C., 22. decembra. — Nepričakovana opozicija delodajalcev v premagovnikih mehkega premaga proti administracijskemu načrtu, ne bo imela nobenega upliva na preiskovanje nove komisije. V tem smislu so se danes izjavili zvezni uradniki. Komisija, obstoječa iz treh moč, katere je imenoval predsednik, bo imela imelao bširne polnomoči, da dovede do uravnave glede plač delavnih pogojev ter cen, brez ozira na mnenje in razpoloženje delodajalcev.

Komisija nima nobene postavne avtoritete, z izjemo eksekutivne moči, katero ji daje Lever-jeva postava glede kontrole živil in vsled tega tudi ni na razpolago nikakih posebnih finančnih dovolil, za katere bo najbrže naprosil predsednik kongres.

Predsednik Wilson bo oficijelno sklical sestanek te komisije v Washingtonu ter dal dodatna navodila, tikajoča se zadev, s katerimi se bo morala pečati komisija. Generalni pravdnik Palmer bo posloval kot poslovalce ter ne bo igral nobene aktivne vloge na konferenci.

Predsednik je obvestil komisijo, da ji bo izročil vojničasne polnomoči, katere je imela kurilna administracija, a pod pogojem, da ne bodo predstavljali delodajalci nikakega oviralnega faktorja pri pogajanjih, ki bodo sledila.

Izvrševalni odbor delodajalcev je pojasnil danes svojo vzroke, zakaj je zavrnil načrt vlade, vendar pa bo cela zadeva končno rešena na sestanku komiteja za plačilno lestvico ter zastopnikov delodajalcev iz vseh premagovnikov mehkega premaga. Tozadevno zborovanje se bo vršilo jutri v Clevelandu.

Rush Butler, zastopnik delodajalcev, je izjavil, da bo svetoval proti sprejemu vladnega načrta.

Ugotovilo, katero so izdali delodajalci, izjavlja, da niso slednji nikdar sprejeli načrta vlade, s čemur je stavljeno na laž ugotovilo dr. Garfielda, ki je rekel, da so delojalci sprejeli ta načrt in da bodo tozadevni spori poravnani na konferenci, ki se bo vršila v kratkem.

ZMEDE V ITALIJI

SOCIJALISTI SO ZA IZPREMEMBO LASKE USTAVE. — ZBORNIKA NAJ IMA PRAVICO NAPOVEDATI VOJNE TER SKLEPATI POGODBE. — SOCIJALISTI OSTRO KRITIZIRAJO VLADO. — VSI KRIVCI NAJ PRIDEJO PRED VOJNO SODIŠČE.

Rim, Italijo, 21. decembra. — Poslanska zbornica je danes izjavila, da bo v najkrajšem času vložena predloga, ki določa, da ima poslanska zbornica sama in edina pravico napovedati vojno ter sklepati pogodbe. Vsi poslanci so nadalje odobrvali brzovjavo, ki jo je poslal ministrski predsednik Nitti admiralu Millo, kateri je podpiral D'Annunzia v njegovih pustolovstvih.

Brzovjavo ostro kritizira admiralovo stališče. Poslanec Barberi je vzkliknil: — Krivci morajo biti stavljeni pred vojno sodišče!

Ko je rekel ministrski predsednik, da bo Italija prva evropska država, ki bo spravila v red svoje finance, so začeli socialisti kričati: — To so prazne marje! To so čenče!

Socijalist Malatesta je zahteval odpravljenje cenzure ter izjavil, da hoče biti javnost natančno poučena o dogodkih na Reki. Nitti je odvrnil, da italjansko časopisje ne pozna nobene zadržnosti. Rekel je: — Ameriški državni tajnik lahko povabi zastopnike časopisja k sebi na pogovor in se pri tem nič ne boji, da bi častnikarji izrabljali to njegovo zaupanje. Pri nas v Italiji je pa čisto drugače.

Socijalistom pripada tudi grof Frola, čeravno je sin bogatega bivšega senatorja ter je bil svoj čas turinski župan. Kot bivši vojak se je odločno pritoževal nad razmerami, ki so vlada v armadi.

Včasih ni bilo na fronti dovolj avtomobilov na razpolago — je rekel, da bi spravili žnjimi ranjence v bolnišnice. Častniki se pa zato niso čisto nič brigali ter so se vozili v svojih avtomobilih v gledališča in na druge zabave.

V Albaniji se je začel baviti neki italjanski general s prašičje-rejo. Vsak dan je pošiljal z vojaškimi avtomobili prasee v pristanišče Santa Quaranta, odkoder jih je odpeljal nek parnik na italjanske trge.

Cela zbornica se je smejala tej njegovi izjavi. Italjanski vojniki v Albaniji so bili preskrbljeni z ročnimi granatami iz litega železa. Te granate so pa napravljale tako malo škoda, da so večkrat prišli sovražniki iz jarkov ter se smejali italjanskim vojakom.

Socijalisti Lazzari je rekel, da plačuje Italija Črnigori 250.000 li rodpre na leto. Tudi Anglija in Francija sta v ta namen prispevala vsaka po 100.000 lir. Anglija in Francija sta prenehali plačevati podporo, Italija jo pa vseeno še vedno plačuje, najbrže vsled tega, ker je v "tako dobrem finančnem stanju".

HOWATA SO ZAPRLI

SODNIK ANDERSON MU PREDBAČUJE, DA SE JE NORČEVAL IZ POSTAVE IN SODIŠČA. — KANSAŠKI PREMAGARJI SO ZNOVA ZAŠTRAJKALI KOT V PROTEST PROTI TEMU DEJSTVU. — PREDSEDNIK PREMAGARSKÉ ZVEZE SE NAHAJA V MARION OKRAJNI JETNIŠNICI.

Indianapolis, Ind., 22. decembra. — Danes je dal zvezni sodnik Anderson zapreti Aleksandra Howata, predsednika kansaške premagarske zveze.

Danes zjutraj bi moral priti v sodišče ter odgovoriti na obtožbo, da je omalovaževal sodniško povelje, vsled katerega je bil prepovedan štrajk.

Ko je sodnik zaslišal zagovornika obeh strank, je odgodil obravnavo do prihodnjega ponedeljka.

Sodniško posvetovanje je trajalo popoldne samo dve minuti. Ko je zasedel sodnik Anderson svoj prostor, je vprašal Henryja Warruma, Howatovega zastopnika, če ima še kaj pripomniti k svoji prejšnji izjavi.

Ničesar — je odvrnil Warrum. Vprašal bi le rad, kakšno varščino naj postavi Mr. Howat. — To stvar je pa treba dobro premisliti — je odvrnil sodnik. — O tem bom pozneje odločil. — Maršal, odpeljite gospoda Howata v ječo.

NEKATERI IZMED DEPORTIRANCEV.

GLEDE PIVA ŠE NI ODLOČENO

Najvišje sodišče je prelozilo vsako odločitev glede vojno-casnega piva na dan petega januarja.

Washington, D. C., 22. dec. — Najvišje sodišče Združenih držav je razpršilo danes vsa upanja, tikajoča se božičnega piva, ko ni izdalo nikake odločitve glede sluščajev, v katerih se je napadlo pravico vlade, da na podlagi vojno-casne prohibicije prepove izdelovanje in prodajo piva, ki ne vsebuje več kot dva in tri četrtine odstotka alkohola. Noben tozadevni sklep ne bo objavljen pred petim januarjem ali pozneje.

Najvišje sodišče je tudi prelozilo na 5. januar svojo odločitev, če sta družbi prodajalcev opojnih pišč v državah New Jersey in Rhode Island upravičeni predložiti tožbe, potom katerih naj bi se ugotovilo pravomočnost ustavnega prohibicijskega amendmanta ter Volstead Enforcement postave.

Vrhovni sodnik najvišjega sodišča, White, je ugotovil, da mora zvezna vlada do dne 5. januarja vložiti dokaze za to, zakaj se ne razpravlja o tožbah, ki so bile vložene iz Rhode Islanda in New Jersey.

Vprašanje, kolika mera alkohola v kaki pijači predstavlja alkoholno pijačo, je bila že enkrat pred najvišjim sodiščem v zadevah Jakoba Rupperta iz New Yorka ter dveh nadaljnjih pivovarskih družb.

Boj proti zveznemu prohibicijskemu amendmentu, na katerega stavijo sedaj skoro vsi trgovci z upijanjljivimi pijačami svoja upanja, je vršila že preje organizacija proti narodni prohibiciji, ki je skušala preprečiti sprejem enoremed odredb k osemnajstemu zveznemu amendmentu, kateri je sprejel kongres.

Današnja poročila iz Kentuckyja pravijo, da so izvedli iz države velike množine žganja in da je bilo to žganje vse namenjeno v atlantiška pristanišča. Nekaj so poslali v New York, ostalo pa v Baltimore in Newport News.

Odvedli so ga v Marion okrajno jetnišnico. Na noben način ni bilo mogoče izvedeti, kakšno varščino je določil sodnik za Howata. Ko se je to zgodilo, je prišlo iz Pittsburgha, Kansas, poročilo, da je Crowe premagovniku zaštrajkalo 250 premagovnikov. Izjavili so, da bodo toliko časa štrajkali, dokler ne bo izpuščen Howat na prosto.

DRZEN ROP

Oboroženi in maskirani banditi so dobili 2700 dolarjev v nekem sajonu v dolenjem delu New Yorka.

Trije oboroženi možje so stopili večeraj zvečer v gostilno Abrahama Latnerja v dolenjem delu New Yorka ter pokleali nekaj pijače. Ko je Latner točil pijačo, so prišli v prostor trije maskirani možje, oboroženi z revolverji ter zaklicali "roke kvišku", kar je veljalo osemnajstim ali dvajsetim gostom, ki so se ob dotičnem času nahajali v gostilni.

Dva bandita sta postavila goste k zidu, in tretji je šel medtem za baro ter odvzel Latnerju 53 dolarjev in zlato uro, nakar mu je ukazal, naj se pridruži ostalim k zidu.

Banditi so bili zelo srečni, ko so pobrali denar in zlatino od gostov, dokler niso prišli do nekega Nathana Bodnerja.

Bodner se ni prav nič vstavljal, ko je izročil svojo zlato uro in verzičco. Ko pa je eden banditov prijel tudi za vladno nakaznico za svoto 1700 dolarjev, se je pričel Bodner boriti in sicer zelo uspešno. Eden izmed banditov je oddal strel, ki pa je zadel uro, visečo na steni za Bodnerjem. Banditi so nato vzeli dotično vladno nakaznico, skočili v avtomobil, ki je čakal nanje ter se odpeljali.

Policisti, ki so čuli strel, so prišli v gostilno prepozno, da bi videli roparje. Žrtve napada so nato izračunale svojo izgubo ter našle, da so odnesli roparji tisoč dolarjev v gotovini in zlatino nepovestevši vladno nakaznico, koje izplačanje je bilo takoj prepovedano. Policija domneva, da so bili prvi trije možki, ki so prišli v gostilno v zvezi s tremi maskiranimi možmi, kajti izginiti so ob istem času.

CENA JAJC V NEBRASKI. Lincoln, Nebraska, 22. dec. — Cena jajc bo znašala od danes naprej 55 centov za ducat v podrobnih prodajih mesto 85 centov, katere je bil treba plačati dosedaj. 2000 žensk se je združilo v boj proti visokim cenam in tem ženskam pripisujejo uspeh, da so dovedle do znižanja cen.

LLOYD GEORGE PROTI PROSTOSTI IRSKE

Lloyd George bo v angleškem parlamentu izjavil, da je popolna prostost Irske nemogoča.

London, Anglija, 22. decembra. Popolna prostost Irske v sedanjem ali kateremkoli času je nemogoča. Tako bo izjavil angleški zbornici tekom današnjega dneva ministrski predsednik Lloyd George.

Ministrski predsednik je baje pripravljen priporočiti separaten parlament za unijonični Ulster-okraj in za ostalo Irsko. Vsak teh dveh parlamentov naj bi izvolil po polovico narodnega sveta, kateremu naj bi načeloval angleški podkralj.

Kot kažejo vsa znamenja, ne bo nobena stranka na Irskem z navdušenjem sprejela tega načrta angleške vlade. Vrijetno je, da bo načrt takoj zavrnjen, čeprav so nekateri optimisti mnenja, da bo tudi vlada prišla v najkrajšem času do boljšega prepričanja.

POSLANICA MEHIKI

Državni department je poslal mehiški vladi novo poslanico, v kateri zahteva aretacijo banditov.

Washington, D. C., 22. dec. — Državni tajnik Lansing je objavil danes, da je dobil ameriški poloblaščenec v Mexico City nadaljna navodila, da obnovi pri mehiški vladi svoje zahteve, da store mehiške oblasti vse, kar je v njih moči ter skušajo aretirati bandite, ki so pred kratkim odvedli Fredericka Hugo, upravitelja haciende de las Rucilas v državi Coahuila.

Zadeva Hugo-ja je zelo poostriila napeto razmerje med obema državama, kajti ameriške zvezne oblasti so prišle do prepričanja, da so mehiške zvezne čete sodelovale z banditi ali pa se vsaj niso brigali za njih počenjejanje ter prikrievale njih dejanja. Banditske sile je vodil Villa osebnio, ki se je nato prostovoljno umaknil iz mesta.

NARODNO BOGASTVO SE MANJŠA.

Washington, D. C., 22. dec. — Zvezni rezervni svet je danes objavil, da predstavlja denar, ki je

MIROVNI DOGOVOR

MIR BO SKLENJEN ZAGOTOVO PRED PETNAJSTIM JANUARIJEM IN ONI, KI SE ZAVZEMAJO ZA MILE REZERVACIJE, SO PREPRIČANI, DA BODO DOBILI 64 GLASOV. — STALIŠČE PREDSEDNIKA V MIROVNEM VPRAŠANJU.

Washington, D. C., 22. decembra. — Danes so krožile tukaj vesti, da bodo mirovno pogodbo sprejeli do 16. januarja. Proces, ki bo dovedl do pomproisa se že vrši in resolucija senatorja Knox bo najbrže kmalo pokopana.

Kot kaže vse, bodo oni, ki se zavzemajo za mile rezervacije privolili v program ter nato pozvali v bojno črto celo skupno demokratov in dobili na ta način 64 senatorjev, ki bodo podpirali tozadevne resolucije.

Oni, ki so za mile rezervacije, imajo neprestano konferenco v so videti povsem zadovoljni z uspeh teh konferenc. Nimajo namena posvetovati se s predsednikom ali senatnimi voditelji, dokler ne dobe na svojo stran vseh 64 senatorjev.

Bernard M. Baruch je izjavil, da nasprotuje predsednik Wilson katerikoli akciji kot odobrenju mirovne pogodbe kakoršna je sedaj. Zelo vrijetno pa je, da bo tudi Mr. Baruch postavil svojo izjavo potem, ko bo izvedel za naziranje pristavev milih rezervacij.

Včeraj je govoril s predsednikom več kot eno uro ter se vrnil v senat, kjer je obvestil svoje ljudi o naziranju predsednika, ki je absolutno proti vsakemu kompromisu.

Senatorja Kellogg in Hale sta izjavila danes, da ni razpravljaj Baruch s predsednikom v soboto glede stališča slednjega in da se je v tozadevnem pogovoru govorilo o mirovni pogodbi le zelo splošno.

Značilno je, da pripisujejo republikanci veliko važnost zopetnemu nastopu Bryana na političnem polju. Bryan se je le povsem splošno izrazil o kompromisu glede mirovne pogodbe, a republikanci hočejo vse njegove splošne pripombe izrabiti na vse mogoče načine.

Misel, ki navdaja republikance je ta, da bi rajši videli, da se pripiše Bryanu kredit za to, da je dovedel do sprejema kompromisa kot pa predsedniku samemu.

Položaj v splošnem pa je kljub temu še nepojasnen in lahko bo prišlo tekom naslednjih dni do novih in povsem nepričakovanih razvojev.

ZDRUŽENE DRŽAVE IN REKA

ITALJANI UPAJO, DA BODO ZDRUŽENE DRŽAVE PODPIRALE ASPIRACIJE GLEDE REKE IN SOSEDNJIH KRAJEV. — AMERIKA JE ZA NEVTRALIZACIJO DALMACIJE.

Rim, Italija, 22. decembra. — Italjanski minister za zunanje zadeve, Scialoja, ki je obrazložil svoj politični načrt pred italjansko poslansko zbornico, je razpravljaj o jadranskem vprašanju ter omenil v zvezi stem tudi francosko-angleško-ameriški memorandum glede tega vprašanja, ki je bil predložen italjanski vladi.

Govor ministra je bil sprejet le hladno, a pozneje je glasovala poslanska zbornica ter izrekla svoje zaupanje vladi z 242 glasov proti 216.

Minister za zunanje zadeve je pričel z razlaganjem kompromisnih točk, katere je predložil Signor Tittoni in o teh je rekel, da predstavljajo najmanjše italjanske zahteve, katere pa je ameriški državni tajnik Lansing zavrnil.

Rekel je, da bi sprejem ameriških predlogov pomenjal nevtralizacijo Dalmacije, vsled katere bi prišla Šibenik in Kotor v roko Jugoslavije, ne da bi se s tem zajamčilo varnost italjanske (!) iztočne obali.

Jasno je, — je nadaljeval, — da hočejo zavezniki razpravljati o rešitvi tega vprašanja na način, ki ne bo v polni meri soglasišal z zadnjimi ameriški predlogi. Prepričan sem, da bo ameriški predsednik Wilson vspričo dogovora, temelječega na končnem dogovoru in medsebojnem interesu zaveznikov, privolil v nekako izpremembo svojega načrta.

Z ozirom na ekonomsko vprašanja je izjavil Signor Scialoja, da bo odptoval primarno avtoriziran minister v London, kjer bo predložil vse dokaze solidarnosti med Italijo in njenimi zavezniki. (Kajzer ni rekel zaman: Petty thief!)

v cirkulaciji v Združenih državah ter naložen pri zakladničarju ter v zveznih rezervnih bankah svoto \$15.409.000.000.

To znaša \$47.28 za vsako osebo v Združenih državah.

Prejšnje pro capita premoženje je znašalo več, čeprav to prav nič ne pomeni, kajti vse bogastvo deželi je združeno v rokah par oseb, dočim živi pretežna večina prebivalstva le iz rok v usta.

Vsem naročnikom in čitate ljem, želita veselo božične praznike uredništvo in upravnistvo

"GLAS NARODA".

Pazite na nove cene

Pošiljamo denar na Kranjsko, Štajersko, Hrvatsko, v Slavonijo, Bosno in Hercegovino popolnoma zanesljivo in sedanjim razmeram primerno tudi hitro.

Jamčimo ali garantiramo za vsako pošiljatev, toda za kako mogoče zamude v izplačilu ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

Sedaj pošiljamo v staro domovino, naprimer:

100 kron	.... \$ 1.35	1000 kron	.... \$ 6.25
200 kron	.... \$ 2.60	5000 kron	.... \$ 12.50
300 kron	.... \$ 3.90	5,000 kron	.... \$ 61.50
400 kron	.... \$ 5.00	10,000 kron	.... \$122.00

Označene cene so veljavne do dne, ko se nadomestijo s drugimi.

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK SAKSER,

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

V SILI

IZ DELAVSKEGA ŽIVLJENJA

Ko sta hodila v šolo, sta šla gotovo vsako jutro mimo. Če sem se ozrl skozi okno na cerkvenic uro, sem navadno zagledal Rudolfa Stopal je tako ponosno in samozvestno, kot bi vedel, da je sin najpremožnejšega tovarnarja. Na voglu naše ulice je vedno obstal in zažvižgal kot lovec, kadar kliče svojega psa. Za par trenutkov priteče Ivan in se uslužno postavi pred Rudolfa. Ta Ivan mi je vedno pred očmi. Prijazna, vitka postava, plavi lasje, zdrav obrazek, obleden vedno v jedno, a ponosno obleko. Po zimi roke v žepu, vrat zavrt v pisano, toplo ovrtnico, a obet v velike zavahane čevlje, ki gotovo niso bili njemu umerjeni.

Bil sem jih res tako navajen, da sem jih moral vsako jutro videti, kako sta se šela na dano znamenje tam na voglu.

Kaj je pravzaprav vezalo bogatino in reveža, res ne vem. Še šola ni bila Rudolfa, ki je bil odlični sin bogatega tovarnarja Vermuta, je hodil v resno, Ivan pa v mešansko šolo.

Po šoli sta šla zopet skupaj. Na trati pred županovo hišo sta položila knjige pod stopnice in skakala veselo čez obsestne kamne. Nato sta se lovila in skakala drug za drugim, dokler nista vsa upohana sedla na trato in se naslonila na kamen. Iza vogla jih je večkrat gledalo malo, slabo bleščajoče dekle v pisani predpasniku in v rdečem, zašitem krilen. Če jo je Rudolf zagledal, je takoj skočil k nji ter zavpil:

"Kaj pa ti tukaj gledaš? Ne greš brž domov!"

Dekle se je obrnilo in plašno zbežalo.

"Vidiš, to je Ivanova sestra", mi pravi brat, ko je slučajno pogledal na cesto.

Minulo je nekaj let. Otroci so se bili razkrpili na vse strani. Rudolf se je bil posel v vojaško šolo, Ivan je delal v tovarni Vermuta, njegova sestra Marija pa je bila tam za hišino. Tudi mene ni bilo par let doma. Ko sem se vrnil na kratek dopust, stopil sem kot prej čez okno in se ozrl na trato pred županovo hišo.

Vse je še kot nekdanj. Tam ob cesti stoji kamni, a za njimi prijazna trata. Otroci skačejo veselo semtertja, vpijejo in letajo živahno od ceste pa do županove hiše. Ko slonim molče na oknu in mislim na nekdanje čase, začne mi na čestih mladega in vitkega častnika. Na njegovi strani stoji stropa živahno mlado, lepo dekle, hodastih las, v belem predpasniku. Častnik si suče male brčice in se prijazno pogovarja z brhkim dekletom. Tako mi je poznat, kdo bi bil to?

Aha, je že res. To je Rudolf Vermut.

"Kaj pa nisi takoj spoznal?" mi pravi brat, ki čita poleg mene neki časopis.

"In to dekle?"

"To je hišina", odvrne kratko. "Čegava hišina?"

— Sedaj se je zopet vsako jutro ponavljala enaka slika. Rudolf in Marija skupaj — Ivan pa tam pri voglu, boječ in nezaupljiv, kot bi slutil, da iz tega prijateljstva ne bo in ne more biti nič dobrega.

Za nekaj dni so nenkrat prestali ti prizori, nobenega več ni bilo videti na ulici. Častnik je bil dšdel v mesto, kjer je z družino svojega očeta gotovo igral važno ulogo.

"Kako je neki z Marijo, Ivanova sestro?" vprašam nekoga dno dekla, ki mi je pospravljala sobo.

"Uboha punica! Brez službe je sedaj."

"Kaj ni več pri tovarnarju?"

"Že dolgo ne. Stari je z zapodil, ker — no — ker pravi, da ima otroka."

"Z Rudolfov?"

"S kom pak. Ta grešnik — ta adut — no, bog je pravičen in prepričani bodite, da mu zaslužena kazen ne odide."

Tako je torej bilo. Vrgli so jo iz hiše njegovih starišev. No, kaj pa naj stori...

Po zimi umrje stari tovarnar Vermut in zapusti vse premoženje svojemu sinu. Ta svedca zapusti vajiški stan, se napoti na očetov dom in prevzame gospodarstvo.

Neko popoldne pravi brat domov in mi pripoveduje, da Vermutovi delavci stavkajo. Rudolf jim je bil namreč že itak piščo plačo se bolj znižal.

"Nesampetno je", nadaljuje brat, "da so pustili delo, ker ita! ničas ne dožeš je."

"Saj zahtevajo vendar le to, kar jim je plačeval njegov oče."

"Že prav", pravi brat, "a sodej gospodari njegov sin, ki je precej trmast. Prepričan sem, da ne odneha ni z alas. Kdo bo torej trpel? Gotovo le delavci sami."

Bilo je zvečer in luči so gorele po ulici. Stali smo pri glasovinu, kjer nam je igral brat nekaj poskočnega.

Naenkrat nas vzdrami vrišče, ki je prihajal vedno bližje. Brat vstane, odpre okno in pogleda ven. Bil je krasen večer. Tam nad cerkvino stolpom plava mraz na kristalnočistem nebu in obseva tropo ljudi, ki se počasno pomikajo nazaj tih Bili so tovarniški delavci, koji so se posvetovali in razgovarjali radi dela. Huda mraz jih kmalu razene, le dva ostaneja v živahnem pogovoru med seboj.

"Ivan, ti si esel, že ne držiš z nami."

"Ne morem", odgovori Ivan z globokim vzdihom.

"Zakaj ne? Trpi lakoto?"

"Prav lahko. Saj sem jo vajen. A skrbi me nekaj drugega. Rediti moram svojo nesrečno sestro ter njenega otroka. Revica je bolna že od otroške postelje in mislim, da sploh več ne vstane. Mučim se dan in noč, da ji preskrbim vsaj najpotrebnejše."

"Kaj te neki to zanima?"

"Da zanima me, ker bi rad zvedel, kje stanuje njegova sestra."

"To se pač lahko zve."

Stavka se je začela, a Rudolf Vermut ni hotel o kakem pohojšanju plače ničesar slišati. Vedel je dobro, da ga delavci sovražijo iz dna duše: zato je nosil vedno revolver seboj.

Davek na delo otrok je oprostil številne sužnje

Odlok strica Sama, ki je znan kot zvezna postava glede dela otrok, ima zaznamovati že sedaj važne in dalekosežne učinke na zaslužnjene otroke-delavce v naši deželi, soglasno z objavo Child Labor Tax Commission, v kateri se glasi, da se je ta obžalovanja vredna oblika modernega suženjstva zmanjala od aprila tekočega leta naprej za celih 35 odstotkov.

Mrs. Beberly Robinson, doma iz neke zapadne države, ki je bila skozi preteklih šest mesecev zaposlena pri preiskavi tega predmeta po naročilu te komisije, ima sedaj poročati številne zanimive stvari, tikajoče se uveljavljanja tega davka v južnih državah.

Mrs. Robinson, ki se mudi sedaj v mestu New Yorku, govori o tem predmetu le z obočavljanjem in to raditega, ker bo v kratkem izdan oficijelen buletin, objavljen od ameriške vlade same. Kljub temu pa je javno zanimanje za ta predmet tako veliko, da vsi obširno in bombardirajo obiskovalca, ki ima na razpolago zanimive informacije, z vprašanji in tekomi teh vprašanj so poročevalci izvedli od nje številna zanimiva dejstva ter slikovite anekdote.

Ko je dne 3. junija 1918 najvišje sodišče Združenih držav proglasilo postavo, tikajočo se dela otrok, za neustavno, — je izjavila Mrs. Robinson, — je bila svedca neposredna posledica tega, da se je takoj zelo povečalo število otrok, zaposlenih v industrijalnih podjetjih. V štirinajstih državah ne zahtevajo državne postave osemurnega delavnega dneva nadzorstvo razvejavljeno, so se ti otroci takoj vrnili na enajsturno dnevno delo in med njimi jih je bilo dosti, ki so bili stari manj kot štirinajst let, torej takih, katerim je delo soglasno z zvezno postavo sploh prepovedano. Kmalu je bilo opaziti presenetljivo veliko število delavcev-otrok in to je bilo razvidno iz dejstva, da je Wall Street Journal, ki ne ljubi senzacionalnih števil, cenil število delavcev-otrok v januarju leta 1919 na celih 2,500,000. Vojne razmere ter pomanjkanje zveznega ali državnega nadzorstva, vse to je pripisovalo k temu položaju. Odhod iz šol je bil tako velik, da je 36 šol vzpizorilo veliko agitacijo za povratek v šole.

V šolskem letu 1918—1919 je bilo opaziti v državi Massachusetts skrčenje za celih 18 odstotkov v številu šole obiskujočih otrok v primeri z obiskovanjem, ki je bilo preje normalno. V Lehigh okraju v Pennsilvaniji je padlo obiskovanje šol za celih petindvajset odstotkov. Uradniki, ki nadzorujejo 1500 otrok uslužbenih proti določbam postavte ter vzpizorili vsled tega kazenska zasledovanja v številu pod 100 na dan. Statistike te vrste kažejo, kako zelo se je omalovaževalo življenje otrok v dobi med junijem 1918 ter aprilom 1919.

Konečno pa je sprejel senat

razne okrasko za božično drevesce. Zdaj pa zdaj pridre lahke sani in zginajo med prjetim razljajem kregulčkov. Vse se pripravlja, vse se veseli slovesnega večera. Ko zrem takó zaničljen to živahno vrtetje, zagledam prav pod oknom Ivana. Bled, tresoč se od mraza, nese v rokah hleb kruha in se boječe ozira na vse strani. Ubogi revež, si mislim danes moram zvedeti za tvoje stanovanje, da si ti pouzgan. Ne selenu prej za mizo, dokler ne dam teli in tvoji sestri božično darila, da vsaj malo pozabite na svoje gorje. Nekako lahko mi je bilo pri sren. Šel sem od okna in začel natikati na zeleno smarčično svečko, podlačene orehe, jabolka in drugo.

A prišlo je drugače. Nisem stal dolgo pri drevescu, ko me vzbudi nekó vpitje iz ulice:

"Primité tatu, rimate za!"

Skočim k oknu in zagledam sredice ulice Ivana, katerega sta peljala dve orožnika. V trenutku sem bil zunaj in vprašam:

"Kaj je ukral?"

"Kruh", mi pravi nekdo. "Ko ni bilo nikogar v pekarni, zlezel je kot mžeka do police in izmak-

Save the Easy Way BUY W.S.S.

delati in vsled tega stoji vlada starišem nasproti proti popolnemu zidu obrambe. Stariši se poslužujejo vseh mogočih izgovorov v dokaz, da je dotični otrok star več kot štirinajst let in vladnim oblastim je v večini slučajev skoraj nemogoče dokazati nasprotno.

Iz vsega tega izvirajo prevare, ki imajo pogosto za posledico naravnost komične prizore. Neki majhen deček se je oglasil za delo ter povedal superintendentu narave, da je star preko štirinajst let, čeprav ni hotel priti v urad, da bi videl mene. Šele ko mu je dal preddelavec strog ukaz, je prišel. Stal je pred mojo mizo ter te oziral name z očividnim ogorčenjem.

Rekla sem:

— Ti deček gotovo ne moreš biti star štirinajst let. Premajhen si in ne izgledaš kot da bi bil star štirinajst. Koliko si star?

— No, jaz ne vem, koliko sem star, — je odgovoril, — a zdi se mi, da nisem še štirinajst. Konečno je priznal, da je star le enajst let.

Otroke je dostikrat mogoče regovrti, da govore resnicu in slučajju, da so stariši nalašč uničili krstne liste in druga izkazila glede rojstva. V takem slučaju priznajo otroci svojo pravilno starost in spominjaj se slučajja dveh dobro odraslih in doborejnih deklic, ki sta prišli preu mene v zadevi rojstvenih certifikatov.

Takoj sem spoznala, da so certifikati v Bibliji ponarejeni, kajti črnilo je bilo še sveža. Ko sem zaslišala deklici na skrivaj, sem ugotovila, da sta stari šele v mrazu 1919 po trinajst let. Oče je nato rade volje priznal, da je bilo pričevanje ponarejeno.

V vsakem takem slučaju sem postopala z velikim taktom ter pustila na stran vse slučaje, v katerih so bili stariši prizadeti v toliko, da so napačno določili starost svojih otrok v namenu, da se okoristijo s tem. Glavna stvar je bila, da se je ugotovilo starost otrok ter preprečilo, da niso šli otroci na delo.

S tem, da sem presenetila nekatere, da sem sočustvovala z drugimi ter vedno iskala vzroke, zakaj skušajo stariši povišati starost svojih otrok, sem na ta ali oni način dognala vedno pozitivno resnicu. V šestih mesecih, ki sem jih preživela v severni Carolini, je šlo skozi moje roke najmanj dva tisoč slučajev in našla sem tretino teh ljudi, ki je skušala navesti napačno starost.

Napol izstradalni iliterati predstavljajo glavno moči pri rekrutiranju otrok-delavcev. Delo otrok je potrebno zlo, ker je revščina neodpušljiva krivica na svetu. Delo otrok povzroča revščino in revščina povzroča delo otrok in to je oni neizogibni in zlokobni krog.

Ali bo nova zvezna postava uspešna? Ko je objavila komisija za obdačenje otroškega dela, je Lilo zaznamovati skrčenje dela otrok za celih 35 odstotkov od aprila tekočega leta naprej. Še veliko več pa bo mogoče storiti v neposredni bodočnosti. Zvezna postava se tiče vsih poslov, v katerih more biti zaposlenih le 15 odstotkov vseh otrok, katere je mogoče najti v Združenih državah.

Strogo in nepristransko izvedenje te postavte je skrajno zažljivo in upati je, da bodo zvezne oblasti nastopile proti delu otrok z istim navdušenjem in isto unemo kot jo znajo pokazati v številnih drugih zadevah.

SIR JOHN ALCOCK.

Sir John Alcock, ki je danes mrtev vsled padca njegovega aeroplana v Normandiji, bo vedno živel v spominu ljudi kot mož, ki je dosegel izvrženja največjega člena avijatičke. On in poročnik Arthur Brown sta tekomi pretek-

Jugoslovanska Katol. Jednota

Ustanovljena leta 1896 — Inkorporirana leta 1906.

Glavni urad v ELY, MINNJI

GLAVNI BRADNIKI:

Podpredsednik: LOUIS BALANT, box 100 Pearl Ave., Lorain, Minn.
 Tajnik: JOSEPH PISELER, Ely, Minn.
 Hladnik: GEC. L. BROEICH, Ely, Minn.
 Generalni sekretar: LOUIS COFFELLO, BASSA, Conn.
 Upravni odbor: Vrhovni nadzorniki: M. JOS. V. GRANEK, 648 E. Ohio St., N. Pittsburgh, Pa.
 Nadzorniki: JOHN GOUBE, Ely, Minn.; ANTHONY MOTE, 941 Ave. E., So. Chicago, Ill.; VAN VARGO, 518 N. 2nd St., Duluth, Minn.

POROČNIKI:

BRIGOR J. FORENTA, box 178, Black Diamond, Wash.; DONARD SLABODNIK, box 448, Ely, Minn.; JOHN RUPNIK, 8 R. box 84, Export, Pa.

PRAVNI ODBORI:

JOSEPH PLAUT, Jr., 623-7th St., Calumet, Mich.; JOHN MUEHN, 624-2nd Ave., Duluth, Minn.; SUDOLF FERDAN, 7 W. Madison St., Room 908 Chicago, Ill.

ZDruževalni odbor:

FRANK SKRABEC, 464 Washington Street, Denver, Colo.; BRIGOR KREŠČAK, 467-10th Ave., Johnstown, Pa.

Sednotine glasilca: GLAS NARODA.

Vse stvari ukajee se uradni zadev kakor tudi denarne pomočljatve naj se pošljejo na glavnega tajnika. Vse prislobe naj se pošljejo na predsednika porotnega odbora. Trošnje za sprejem novih članov in sploh vsa administrativna, spravičala, se naj pošljejo na vrhovnega nadzornika.

Jugoslovanska Katoliška Jednota se priporoča vsem Jugoslovanom za obilni prstot Jednota posluje po "National Fraternal Congress" listvicu. V blagajni ima 3000.000. (tristotisoč dolarjev). Boinških podpor. odškodnin in posmrtnine je 3000.000. (tristotisoč dolarjev). Jednota stoji okrog 8 tisoč rednih članov (80) in okrog 3 tisoč otrok v mladinskem oddelku.

Društva Jednote se nehalno po raznih slevenskih nasilnih. Tam kjer su se ni, pripravamo ustanovitve novih. Kdor eli postati član, naj se oglasi pri tajniku bližnjega društva J. S. K. J. A za ustanovitve novih društev se pa obrnite na glavnega tajnika. Novo društvo se lahko ustanovi s 3 člani ali članicami!

23. junija izvršila prvi polet preko Atlantika brez vsake postaje. Dejstvo, da je prišel ameriški poročnik Read preko Atlantika s svojim hidroplanom NC-4 ne zmanjšuje niti v najmanjšem oziru slave, katero si je pridobil Alcock s svojim poletom ter uspešno završitjem čina, ki se ni posrečil Hawkerju. Potovanje tega Angleža je predstavljalo monumentalno kombinacijo človeškega poguma ter mehanične dovršenosti. Potovanje na razdaljo 1960 milj v šestnajstih urah je dokazalo, da ni skoro nikakih meja za polete z aeroplanom, čeprav je Alcock odkritorsno priznal, da je polet preko Atlantika bolj primeren za voljive zrakoplove kot pa za aeroplane.

Celjske novice

Na Spodnji Hudinji

Imamo lesno trgovino nekoga dobičkarja, ki sliči na ime Čater. Kako ta gospod in njegova gospa postopata z delavstvom, presega že vse meje dostojnosti. Zmerja delavce, kakor bi bila to kakšna ničvredna sodrga, mečeta jih brez navedbe vzroka na cesto, ne izplačujeta takim, ki jih odpustita, plač, tako da si jih morajo skozi odvnetnika iskati itd. Ker je ta gospod "bivši vojni liferant", tako nadut nasproti nam, bi se ga tudi mi drznili povprašati po nekaterih mladostnikih, n. pr.: Kaj je s tistim parom lepih konj, katere je, namesto da bi jih prignil k pregledu komisiji, skrnil nekje v Zagreb; dalje, kako je to, da mu, ker je sedaj na vrsti ravno njegov letnik, ni treba odriniti na orožne vaje, dasiravno je bil svoječasnno potrjen k vojakom ter še marsikaj drugega. Vendar pa za danes naj to zadostuje gospodu Čaterju, kot opomin, da ima tudi z nami, delavci, postopati, kakor z ljudmi.

AMERIKA JE UNIČILA NEMČIJO

Tako trdi Theodor Wolff, ki strogo obsoja napake Ludendorffa ter zavrca njegove trditve.

Berlin, Nemčija, 19. decembra. Theodor Wolff, urednik lista "Tagblatt" primerja generala Ludendorffa, prejšnjega načelnika nemškega generalnega štaba s Kserksom, ki je po uničenju svojega brodogoja baje odredil, naj se biča morje.

Ne kaže veliko duševne sile — pravi Wolff nadalje — če skuša zopet in zopet napraviti narod odgovornim za revolucijo, ki je bila izključno posledica vojaških napak. V tem oziru je še veliko bolj krivičen kot je bil kdaj Kserkses.

Amerikanci, katere je smisel, so prišli in dospeli so na lice mesta tudi tanki, iz katerih se je noreval. Dne 6. junija je prišlo obvestilo nemškemu narodu, da ne obstaja več ponosna manevarska armada zaveznikov in pet dni pozneje je prišlo popolno uničenje in razdejavanje zavezniške armade maršala Foecha. Naenkrat kot štirileta poprej pa si je nemška armada drznila predaleč, in zavezniška armada je bila na svojem mestu. Nemške čete so vzpizorile napad, a so se grdo zmotile v svojem pričakovanju ter se še bolj grdo zmotile glede Amerike, koje vstop v vojno je skušal Ludendorff osmečiti. Usoda Nemčije je bila zapečatenata in ustrajnost, ki je trajala cela štiri leta je izgila.

SLADKOR KOT VADA.

Philadelphia, Pa., 22. dec. — V neki tukajšnji presbiterijanski cerkvi so ponudili vsakemu rednemu obiskovalcu ali članu funit siadkorja za vsako božjo službo, ki bi se vršila v tej cerkvi. Posledica tega je bila, da se je takoj pri prvi božji službi oglasilo 177 ljudi zmed katerih je bilo le 74 rednih članov občine. Pastor Ch. Puff je bil strašno vesel ter dal vsakemu mestu enega po dva funta sladkorja. Sladkor je dal na razpolago neki izdelovalec kendarja.

Dr. MOY je uspešno ozdravil nadohu, božjast, štaksije, vodenice, ruce, jetra, ledice in želodčne bolečine na čudežen način. Edočine trebuhu, v prdu, očeh, nogah, rokah ali križu; otekline, revmatizem, kožne bolezni, izpuščaje, ogre. Može ad ženske boleznii ali slabo kri se laho ko ozdravi brez operacije v najkrajšem času in po najnižji ceni. Urače ure; ob delavnikih od 9. dop. do 6. pop. Ob nedeljah in praznikih od 9. dop. do 1. pop.

Dr. JIN FUEY MOY
308 Grant Street PITTSBURGH, PA.

SANTAL MIDY

Ozdravi katar mehurja in odstrani vse v 24 urah.

Vsaka pičila MIDY neel ime E.F. Varujte se ponaredb in prebrj v vsi lekarni!

GLAS NARODA

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
 82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.
 Phone of business of the publishers and addresses of other offices
 in Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.
 "GLAS NARODA" izhaja vsak dan izvenredno hitro in pravočasno.

Na leto leta 1919: \$4.00 (za štiri leta na mesec New York \$12.00)
 Na leto leta 1919: \$4.00 (za štiri leta na mesec New York \$12.00)
 Na leto leta 1919: \$4.00 (za štiri leta na mesec New York \$12.00)
 Na leto leta 1919: \$4.00 (za štiri leta na mesec New York \$12.00)

GLAS NARODA
 ("Voice of the People")
 izhaja vsak dan izvenredno hitro in pravočasno.
 Subscription yearly \$4.00.

Advertisement on agreement.
 Deposit tres podpis in ustanovi se na priobitju.
 Donar naj se blagovito poljubi po Mobyu Odnos.
 Na spremeni kraja naročnikov pravi, da se nam tudi pravi pravi
 samostojni, da hitro najdemo naslednje.

GLAS NARODA
 82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.
 Telefon 219 Cortlandt.

Dopisi

New York City.

Čitatelji Glas Naroda morajo imeti slabo mnenje o slovenskih slavnikiaricah v New Yorku, ker se jim podtika krivda da so ene odgovorne za dolgo stavko v slavnikiarski obrti. Uboge ženske, kaj ste res take? Ali ni dovolj, da židovski unijski bratje delajo na vse pretege, kako bi izpodrinili ženske iz te obrti?

Z judi je potegnil celo slovenski Resnicoljub ter javno obsojal spretno slovenske delavke, ki se dobro zavedajo, kje jim preči nevarnost. Pravi, da niso bile navdušene za stavko, katera je izbruhnila radi zahteve, da naj bo plačano delo od tedna ne pa od kosa, ne se dobro slutilo, da bi jim ne bilo to v korist pač pa v škodo. Židje bi vse zaspeli in tiste, katere samo po zimi delajo, bi ne imele nobenega prostora, ko bi se pričela slavnikiarska sezona. Stavka je izgubljena, ker niso dobili dela od tedna, za katerega so zahtevali. Dela se zopet od kosa in plača je povišana od 12 do 20 procentov.

Povdarjam, da ni niti ena, katera je začela delati v začetku, v sredi ali ob koncu stavke, skebarica. Stavka se ni pričela radi slabe plače, pač pa vsled gotovih namenov židovskih bratov, kateri ljubijo svoje sestre kot trn v peti. Bili so časi, ko so židje izjavljali: Slovenke so najboljše delavke, raditega jih spoštujemo gospodarji. Sedaj ko je pa narastlo število židov, pa pravijo: Gospodarji vam hočejo dati delo raditega, ker so vaši možgani v temi, da vas zamorejo izkoristiti. Vsaka slovenska delavka ve, da to ni res, ker za majhno plačo nočejo in niso hotele nikdar delati. V sledetega so se tudi organizirale. Kadar bo pa prišel boj radi slabe plače, ne bo med slovenskimi slavnikiaricami niti ene, ki bi šla skebat.

Slavnikiarica.

Iz West Virginije.

Srečni časi! Sodnji dan je pretečen, štrajk končan, 14 odstotkov gor, življenske potrebščine 15 odstotkov višje, premog na kompanijskih tehtnicah 15 odstotkov lažji. Pa naj kdo reče, da ne napredujemo. In še ena sreča nas čaka. Imenovana bo še posebna komisija, ki bo rešila še ostala sporna vprašanja, kakor so bili imenovani preiskovalci draginje, ki so pronašli, da draginja napreduje vsak dan in najbrže še tudi bo.

Zdaj, ko so rešeni naši Primorci in Notranjci v naši stari domovini, so pa odrešeni poslali naše jugoslovanske čete proti Albaniji, da nam ne bi Italjani zasedli naših slovenskih krajev v Albaniji!

Pač na vsakem koncu napredok!

Slovenci v Pittsburgu so ga pa polomili, ker so vstavili govor našim jugoslovanskim rešiteljem, in zraven še našem znanemu govorniku Ethin Kristanu, ki rešuje nas ameriške delavce in naše brate v domovini. Pa še vpijejo: dolžnjim! Če bo tako šlo, kdo nas bo vendar odrešil?

Sveti Miklavž mi je preložil darilo za drugo leto. No, če mi pomec od 16 let naprej, tiste otročarje naj le sam ima!

Nesreča nikdar ne pošiva. Sedaj je sveti Božič, to je dan potie in vseh sladkosti pred vratmi. Čeprav se kokiši niso oficijelno na povedale štrajka, vendar že jajce po nekaterih krajih primanjkuje. Poslala me je neka pečlarska postaja v mesto po jajca z naročilom, da jih dobim kolikor največ jih morem hitro oblečem zoporno pisano sukunjico, visoki krogelček prav po gosposko, ter v mesto in jih dobim približno za en velik klobuk. Potem je udarim po mestu, za menoj pa vse odno ljudje, največ pa mladih gizdavek od 16 let naprej. Jaz prav pokonei, v ustah cigareto, v roki pa jajca, vsi pa tudi nikdar nimam, kjer je ni.

Imeli priliko slišati majorja Gapharta, ki je sodeloval z Hooverjevo administracijo in je potoval po naši lepi zemlji. Podal nam je sliko, v kakem pomanjkanju je danes narod doma, kako trpijo otročki. Oblike ni mogoče dobiti za denar. Dosedaj je temu veliko pomagala Amerika potom Hooverjeve administracije, ki je delila tem siromakom za nujno silo. Človeka zaboli srce, ko pomisli, da se je tuj narod, ameriškanski, zavzel več za naš narod, kot pa mi Slovenci sami.

17. t. m. se je pričela kampanja za bedne otročiče v stari domovini. Ta kampanja bo trajala en mesec. Torej dragi Slovenci in Slovenke, odprite radodarna srca in darujte v ta namen, kolikor vam sredstva dopuščajo. Ko vas obišče nabiralec z nabiralno ploščo, ne pošljite ga ne da bi kaj darovali. Spomnite se na bedne v domovini. S se vzdržujete enega teh otročičev na dan. Gledati moramo, da preskrbujemo te otročiče vsaj do 1. maja, ker potem mogoče se bodo znali sami braniti pred bedo in pomanjkanjem. Po-

imeli priliko slišati majorja Gapharta, ki je sodeloval z Hooverjevo administracijo in je potoval po naši lepi zemlji. Podal nam je sliko, v kakem pomanjkanju je danes narod doma, kako trpijo otročki. Oblike ni mogoče dobiti za denar. Dosedaj je temu veliko pomagala Amerika potom Hooverjeve administracije, ki je delila tem siromakom za nujno silo. Človeka zaboli srce, ko pomisli, da se je tuj narod, ameriškanski, zavzel več za naš narod, kot pa mi Slovenci sami.

17. t. m. se je pričela kampanja za bedne otročiče v stari domovini. Ta kampanja bo trajala en mesec. Torej dragi Slovenci in Slovenke, odprite radodarna srca in darujte v ta namen, kolikor vam sredstva dopuščajo. Ko vas obišče nabiralec z nabiralno ploščo, ne pošljite ga ne da bi kaj darovali. Spomnite se na bedne v domovini. S se vzdržujete enega teh otročičev na dan. Gledati moramo, da preskrbujemo te otročiče vsaj do 1. maja, ker potem mogoče se bodo znali sami braniti pred bedo in pomanjkanjem. Po-

mislite, koliko mrajo prestatu miraza ti mali siromaki. Torej potrebujejo nujne pomoči, ker zima je tukaj in še precej mrzla.

Ako hočemo storiti našo sveto dolžnost, naše dobro plemenito delo, vzdržimo se tukaj vsakih verskih, ali političnih prepričev. Pojdimo vsi kot eden "Slovenci smo vsi", na delo, čim večjo svoto nabereimo in jo pošljemo preko Hooverjeve administracije v domovino.

Darujte, kolikor je v vaši moči. Pomislite da z \$10.00 preživite enega otročiča 6 mesecev, ohranite ga pred mrazom, pred gladom in celo mogoče pred smrtjo. Imejte usmiljena srca in pomagajte, darujte v ta sklad. Vsaki možki naj nato gleda, da bo eno cigareto ali smotko na dan manj pokudil in s tem prihranil v ta namen. Vam se to ne bo poznalo veliko, ali pa nič, storili pa boste veliko dobro delo vašim bratom in sestram v stari domovini. Odprite vaša srca in darujte po vaših močeh. Usmilim se tistih tisoč ročic, ki molijo da za svoje v domovini, da jim ponem proti ameriškim Slovencevenci še zelo malo. Torej naj ne

bodo te prošnje, ki so prošnje tisoč ozebljenih otročičev v domovini zaman, ampak zavedajte svoje dolžnosti in pomagajte v kot morete. Vem, da tudi med nami se dobi pomanjkanje ali slično kot v domovini ne.

Ako bomo pustili, da bo ta mladi, cvet našega naroda, bodnost naša, sedaj telesno in dušeno uničena, in celo zamrta, ne moremo pričakovati od tega dočnega naroda kakega razvoja. Spomnite se ob vsaki priliki, v seli drpži ali veselicah teh belih v domovini. S tem tudi lahko veliko naberejo skupaj.

Torej slovenski Clevelandi in delo, na plan, da rešimo, ozirom najšamo bedo otročičev v domovini. Pokažimo, ameriški Slovencei, da nam naša srca v tujini niso imamo še vedno tisto čuteče srce do naših bratov in sester v domovini. Odprite vaša srca in darujte po vaših močeh. Usmilim se tistih tisoč ročic, ki molijo da za svoje v domovini, da jim ponem proti ameriškim Slovencevenci še zelo malo. Torej naj ne

J. F. Durn.

Božič.

Letošnji Božič ima za slovenski narod pomen Velikega petka, kaj še nikdar v zgodovini, ga ni obhajal razcepjen.

Do letošnjega leta ga je obhajal skupno, čeravno v sužnosti. Od poldruega miliona so odvezli toliko, da je ostal le en milijon, trpeči milijon, ki bega semintja, žaluje, ne ve kot ne kam in zaman išče ročitve.

Ko so potrebovali zavezniki naše pomoči, so nam delili visoke naslove, bili so naši veliki prijatelji in mi smo jim bili velika opora. Z našo pomočjo so zdobili velikega sovražnika, ki je bil tudi naš sovražnik, in ko se jim posrečilo to težavno delo, so nas pustili na cedilu, da še več, postopati so začeli z nami kot sovražniki.

Vsak je dobil svojo plen. Francija je dobila Alzacijo-Lorensko, Anglija velikanske koncesije po vsem svetu, Poljska dobršen del Nemške, Češka vse, kar je hotela. Mi smo dobili svobodo, Italija pa del Avstrije.

Le škoda, da je dobila tisti del Avstrije, v katerem se nahaja skoraj polovica našega naroda.

Povsod je veljalo načelo, da bi bila najtrdnjša podlaga svetovnega mira, če bi dobil vsak narod svoje, če bi se združili ljudje istega rodu in istega jezika.

Začeli so združevati, toda na krivičen način. Francozi so dobili pod svojo vladno veliko Nemcev, Poljaki veliko Prusov, Čehi in Rumuni veliko Madžarov, Srbi veliko Bolgarov, Italjani pa približno stotisoč Jugoslovancev.

Na vseh koncih in krajih imamo novo irredento, povsod podlago za nove vojne, povsod so skladišča smodnika in treba je le iskre, pa poči.

Mislili smo, da je bila Avstrija neprekosljiva v zatiranju in potnječvanju, pa je vseeno v Italjanih dobila svojega mojstra.

V solah v zasedenem ozemlju se poučuje slovenske otroke izključno v italijanskini. Pri sodiščih, ter drugih uradih ne prideš s slovensčino nikamor.

Narod gleda vse to, vidi vse to, trpi in klone, ker je preslab. Toda vklonil se ne bo nikdar in nikoli. Če bi hotela napraviti Italija Kras in Primorje italijansko, ga ne bo napravila prej, dokler ne izžene vseh naših možkih, žena in otrok na Korsiko ali Sicilijo, pa še potem bo govoril vsak kamen vsak gozd in vsaka trata o pravih gospodarjih te dežele.

Sila s silo. Čimhujša bo sila, temvečji bo odpor.

Jugoslovani so začeli končno spoznavati, da brez izobrazbe človek niti minister ne more postati.

V nekem mestu v New Jersey dobivajo mestni uslužbenci, ki love pse po cestah, večje plače kot pa učiteljice.

To je po mnenju mestnih očetov čisto pravilno, kajti otroci ne grizejo.

Večlavec ne bodo imeli nobenih stranskih zaslužkov. Ti stranski zaslužki bodo zaprejši tvorili nekemu drugemu glavni zaslužek. Komu? Javnosti gotovo ne.

Pariški list "Le Matin" piše: — Iz nastopa ameriškega senata je razvidno, da bi bilo boljše, če bi Amerika ne vtkovala svojih prstov v evropske zadeve. Naša vroča želja je, da bi senat dosegel svoj cilj.

Saj pa pred tremi leti ni "Le Matin" takole pisal.

Sedaj pravzaprav ni več vojna, pa je vseeno vojna.

Premogarski baroni pravijo, da niso zadovoljni z indianopoljskim sporazumom.

Glejte jih, glejte! — Kaj, če bi izdali indžumkšn proti njim, Mr. Palmer?

Tajnik za zunanje zadeve, Lane, bo resigniral. — Predsednika Wilsona bo o Božiču zapustila kuharica. Po kom bo Wilson bolj zaleval? Po svojem zunanem ali po svojem notranjem tajniku?

Varčevalna kampanja! Tudi prav! Skrajni čas je že, da začno tovarnarji in trgovci ščititi s svojimi cenami.

Neumnost je največja nevarnost za to deželo, — je rekel senator Kenyon. Prav je imel.

Že izza leta 1903 na padlo toliko dežja kot letos. To mora biti v veliko zadoščenje vodnim apostolom.

Ženske volitve — pravi neki politik — se dele v pet skupin. Moda je vendar vsestranska.

Berlinski hišni gospodarji štrajkajo proti vladi. Kakšno gospodarstvo pa je to?

Amerikanci in Japonci so podobni dvema kvartopireoma divjega zapada, ki imata poleg "chips" napete revolverje.

Mesto Milwaukee je izvolilo kljub kongresnemu vetu Bergerja svojim poslancem. Proti njemu so skupno glasovali demokrati, republikanci, Ameriška Legija in tako dalje.

Clevelandskim in collinwoodskim Slovincem!

Božič se bliža! Novo leto bo tudi kmalu tukaj, kako smo se nekdanj tega otroci veselili. Nismo se tega veselili zato, ko se na ta dan po cerkvah prepeva vesele pesmi, pač pa smo se najbolj veselili raznih daril ki smo jih pričakovali od starišev ali sorodnikov. In tega se še otroci veselo: Ali vse drugače je danes doma v Sloveniji? Tam je preteklo že pet Božičev, pet dolgih let, ko so otročki zaman pričakovali kakih darile od svoje matere ali očeta. Oče se je nahajal v vojni, v planju, ki je tvegati življenje za "domovino". In marsikateri oče je padel. Mati ni imela sama, da bi razveselila svojega otroka. Sama je stradala, stradala do smrti. Žalosten je bil pogled na take prizore, ki so se vršili zadnjih jet let v naši stari domovini. Tisoče in tisoče otrok je moralo podleči lakoti, in veliko jih je še na tem. Enako so umirali ti naši malčki od mraza. Mati ni imela toliko, da bi zavila malo dete niti v eunje. In samo misel na to človeku krči srce od žalosti. Kaj šele, ako bi človek vse to moral prestajati kot so to morali naši bratje in sestre v domovini. Zaman je plakalo dete poleg matere, daj mi kruha, daj mi obleke. In kdo je vse to povzročil, vémo vsi. Vojna, katera nikoli ne prinese dobrot, pač pa vselej revščino in bedo. Ubogo trpele materino srce, koliko je moralo prestatu, ko je gledalo na bedo svojih malih.

In poleg vsega tega so še bili vedno preganjani iz kraja v kraj po sneženih hribeh, po mrzlih gorah v tuji svet. Sovražnik jih je vedno preganjal. Danes je ta domovina dobila toliko, da je vsaj svobodna preganjalec. Naselili so se nazaj v svoj rojstni kraj. Ali tukaj so naši vse razdžano, razbito in razrušeno. Nimajo nikakih sredstev, nikake pomoči. Tisoče, in tisoče ima danes odprte oči proti nam ameriškim bratom in milo, jokajoč prosijo pomoči. Dajte nam pomoč vi ameriški bratje in sestre po krvi. Usmilite se nas in rešite nas smrti.

Imeli smo priliko slišati več oseb, ki so se vrnile iz naših krajev in ki so nam podale sliko bednega stanja v naši stari domovini. Clevelandski Slovinci smo

Najzanimivejše, najcenejše in najbolj popularno čtivo vam je na razpolago.

Slovensko-Amerikanski Koledar je izšel za leto 1920.

Veliko več slik kot prejšnja leta. Najbolj izbrani članki, opisi, razprave, povesti, šale, zanimivosti.

Stane 40 centov.

Izrežite ta kupon, pridenite za 40 centov štempsov ter pošljite nam.

SLOVENIC PUBLISHING CO.,
 82 Cortlandt Street,
 New York, N. Y.

Tempotom naročam Slovensko-Amerikanski Koledar za leto 1920 ter prilagam za 40 centov štempsov.

Ime .....

Naslov .....

Mesto in država .....

Moški in ženske

Ne napravite napake. Zakaj si ne preskrbite naj-boljšega zdravilca v vašem kraju. Dr. Mullin ima 30 let izkušnje v zdravilni tisočev in tisočev bolnikov bolnih na različne načine. Vred tega je postati najbolj neodvisen zdravnik, pri katerem se lahko opazuje na svojo bolezen. Brez skrbi boste dobili pri njem najbolj temeljito zdravljenje in veliko rešeni-je na pamet in vsi žene.

Prejela sem zdravilca prebrava potom stroje. Govori val maturo jezik.

Uradno ure od 9. do 5. V nočje od 10. do 5.

DR. S. F. MULLIN

411 - 4th Ave., 2nd Floor, PITTSBURGH, PA.

Slovenski glavni pisar.

Vitez iz rdeče hiše

(Le Chevalier de Maison Rouge.)

ROMAN IZ ČASOV FRANCOŠKE REVOLUCIJE.

Spisal Aleksander Dumas star.

(Nadaljevanje.)

XVI.

Zgubljeni sn

Maurice bi ne mogel biti urnejši ko bi bil imel peroti. Ulice so bile polne ljudi, toda Maurice je opazil množico šele, ko on je ta zastavljala pot, ni čul plati zvona, niti gromenja togov. Tekel je samo in si pri tem dremal, da ga Genevieve pričakuje na malem oknu, ki se je nahajalo na vrtni strani. Domisljal si je, da ga bo že oddaleč, takoj ko ga ugleda, pozdravila s svojimi srečnim nasmehom.

Tudi Dixmer je bil brezvoljno poučen o tej srečni spremeni in pripravljen stisniti Maurice svojo debelo dobrosočno in pošteno roko. Rad je imel Dixmerja, danes je ljubil celo Moranda, njegove črne lase in zelene naočnike. Ljudi bil je vse stvarstvo, kajti bil je srčen, vsem ljudem bi bil rad metal evetlice, da bi vsi postali srečni kakor on.

Toda ubogi Maurice se je varal v svojem upanju, kar se večkrat dočaja ljudem, ki računajo samo s svojim sreem in se ravna po njem.

Mesto ljubkega nasmeha, ki se ga je Maurice nadejal, je Genevieve sklenila, da bo kazala napram njemu le hladno vljudnost, zelo široka jez proti deroči reki, ki je gibala, da poplavi njeno sree. Vmaknila se je v svojo sobo v prvem nadstropju in šele, ko bi jo kdo poklical, se je namenila podati se v prtiličje. Ah, tudi ona se je motila.

Samo Dixmer se ni motil; pričakoval je Mauricea pri neki ograji medtem ko je občan Morand flegmatično barval s črno barvo male repiče, ki so jih morali priti na bele mačje kože v svrhu iz delovanja hermeline.

Maurice je odprl mala vrata na hodniku, da bi šel skoz vrt; kakor prej, je zvonček pozvonil na posebno način in naznanil njegov prihod. Genevieve se je stresla, čuvši njegov glas, in je zopet spustila zavoso, ki jo je bila nalakala pri vzdignila.

Prvi Mauricev občutek je bilo razočaranje. Ne samo, da ga Genevieve ni pričakovala, na svojem oknu v prtiličju, tudi v salonu, kjer se je poslavljala od njega, je ni videl. Zato je moral naznaniti svoj prihod, kakor da bi bil v tleh tednih svoje odsotnosti postal popolnoma tu. Postajalo mu je težko, ko pri sreu.

Slednjice se je prikazal Dixmer. Radostno je vzkliknil in ga tesno objel.

Kmalu je prišla tudi Genevieve. Udarila se je parkrat s svojim bisernim nožem po licu, da ji je zopet šinilo nekoliko krvi v obraz. Toda ni še bila prestopila dvajset stopnic, ko je prisiljena rdečica zopet zgnila z lie.

Maurice je opazil Genevieve, ko se je pojavila v polseni med vrati; smehljajote je stopil k nji, da bi ji poljubil roko; sedaj je šele opazil, kako zelo se je bila spremeniila.

Tudi ona je opazila s strahom Mauricev posušen obraz in njegove svetle, mrljičave oči.

"Vi ste torej tu, gospod?" mu je rekla z glasom, ki vzel vserni napora ni zvenel čisto.

Da bi nekoliko skrajšal prve mučne trenutke, je Dixmer velel prinesiti obed, ki se ga je vdeležil tudi občan Morand.

Genevieve, ki se čutila srečno, se je kmalu zopet obvladovala. Bila je mirna in hladna, dasi prizana. Napeljala je pogovor na imenovanje boginje Pameti ter na jetnike v Templu.

"Kaj?" je vprašal Morand s potajenim glasom, ko so omenili kraljico. "Ali je resnica, o čemer se govori, občan Maurice?" "O čem pa se govori?" je vprašal mladi mož.

in pr-pričujejo sami sebe, da so mi zmagovalci."

"Oh, vi ne spadate k tem ljudem, Maurice, o tem sem gotova!" je vzkliknila Genevieve.

"Milostljiva" je dejal Maurice, "menim, da sem že pokazal, kako dober domoljub sem in kako sovražim kralje ter njihove pristaše. Toda kljub mojemu prepričanju, da ima Avstrijanka Antoinetta velik delež krivde na nestrani Francije, ne bo v moji navzočnosti nihče žalil bivše kraljice, najslabši že Sauterre ali kdo va ugleda, pozdravila s svojimi srečnim nasmehom.

"Občan", mu je segel v besede Dixmer, "ali veste, da se morate čutili zelo varnega v naši družbi, ko vsprico nas govorite kaj takega."

"Pred vami in pred vsemi, Dixmer, izjavljam in pripominjam: Umrla bo na morišču kakor njen soprog; toda ona je slabotna in nesrečna ženska in jaz bom vedno milo in spoštljivo ravnal z onim, ki je šibkejši od mene."

"In kraljica", je boječ Genevieve vprašala, "ali vam je kdaj dokazala, gospod Maurice, da je iz vzeta za nečest, na katero nikakor ni bila navajena?"

"Ujetnica se mi je ponovno zahvalila za moje obzirnosti napram njej, madama."

"Potem zelo rada vidi, ako pridete vi na vrsto pri straženju."

"Morda je tako", je odgovoril Maurice.

"Povejte mi", je dejal Morand, tresoč se kakor ženska. "ker ste razodeli to, kar sedaj vsakdo zahtuje, namreč plemenito sree; ali mislite tudi o njenih otrocih tako?"

"Jaz?" je odvrnil Maurice.

"Vprašajte le nesramnega Simona, kako težka je roka uradnika, v čigar navzočnosti se je ta predrzni človek upal pretepati malega Kapeta."

"Oh, občan", je rekel Merand s tresočim glasom. "Vi ste torej uradnik, o katerem se je toliko govorilo in ki se je tako velikodušno zavzemal za uboga otroka?"

"Ali se je govorilo o tem?" je vprašal Maurice začudeno.

"Oh, to je plemenito sree!" je vzkliknil Morand, vstal od mize in skušal potlačiti izbruh svojih občutkov; podal se je v delavnico, kakor da bi imel tam nujnega opravila.

"Da, občan", je odgovoril Dixmer, "da, govorilo se je o tem in reči moram, da so vas vsi ljudje, ki imajo srce in poguma, hvalili, ne da bi vas poznali."

Genevieve je z občudovanjem zrla v Mauricea in je s silo skušala potlačiti izbruh svojih občutkov.

XVII.

Podzemski hodnik.

V trenutku, ko so vstali od mize, je Dixmer izvedel, da ga pričakuje v njegovi sobi njegov notar.

Šlo je za nakup neke majhne hiše v Rue de la Corderie nasproti Templovega vrta. Bilo je bolj zemljišče nego hiša, kar je kupoval Dixmer, kajti poslopje je bilo že vse razpadlo, toda on ga je namravaj prezidaliti.

Lastnik je takoj privolel v kupčijo; notar ga je bil obiskal istega dne in se je sporazumel z njim za svoto devetnajst tisoč in pet sto frankov. Prišel je k Dixmerju, da ta podpiše pogodbo in da mu izroči denar za poslopje; lastnik je imel tekot: dneva izprazniti hišo, da bi delavci lahko pričeli že prihodnjega dne z delom.

Takoj, ko je bila pogodba podpisana, sta se podala Dixmer in Morand z notarjem v Rue de la Corderie, da si prej ogledata hišo, kakor je bilo to dolženo v pogodbi.

Hiša je imela tri nadstropja s podstrešjem. Prtiličje je bilo prej oddano in najem nekemu trgovcu z vinom in je obstajalo iz izbornih kleti. Zdelo se je, da Dixmer in Morand ne polagata posebne važnosti na te kleti, toda vendar sta se napotila dol, da si jih ogledata vsaj iz vljudnosti.

Kleti so bile res lepe, ena se je razprostirala v smeri proti Rue de

Naročite si Vaš listek Severova Almona za 1920 od Vašega lekarnarja ali po naravnost od nas. Vseporočil zastoj.

Kašelj

je neprijetna prižakan in povzroča mnogokrat mnogo bolečin, trpljenja in skrbi. Nekaj tacega je, kar se ne morete iznebiti tako hitro kakor bi radi, razen ako storite to, kar je storilo mnogo drugih: Vzemite

Severa's Balsam for Lungs

(Severov Balsam za pljuča) v zdravju kašlja, prehlada, gripavosti, v slučaju otečenega dihanja, ranjenem vratu in enakomernem pokakšjevanju. Poskusite steklenico danes. Dobite ga v Vaši lekarni. Dobro za otroke in odrasle. Cena 25c in 1c davka, ali 60c in 2c davka.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

la Corderie, tako da je bilo čuti ropotanje voz nad njo.

Nato sta si ogledala prvo, drugo in tretje nadstropje. Oči ta se je lahko svobodno videlo v temniške vrtove, ki so bili, kakor navadno, zasedeni od narodne garde.

Dixmer in Morand sta poznata svojo prijateljico vdovo Plumear, nabajajočo se v svoji kmeti; toda čividno nista hotela, da bi ju ona spoznala, kajti skrita sta bila za hrbtno hišnega posestnika, ki ju je opozarjal na ugodnost tega prestrega in prijetnega razgleda.

Kupec je hotel nato videti podstrešje. Lastnik ni imel ključa pri sebi, a tekel je takoj ponj.

"Nisem se motil", je dejal Morand, "ta hiša izborna ustreza našim namenom in zlasti kleti."

"Božja previdnost sama gre na roko našemu podjetju", je odvrnil Dixmer.

Ko se je lastnik povrnil s ključem in so se napotili proti podstrešju, so spoznali, da njega višočina ne sega niti do slemena templovega stolpa. To je bilo neugodno in ugodno obenem: neugodno, ker ni bilo možno obvevati s kraljico č pomočjo znamenj; ugodno, ker ravno ta nemožnost ni mogla vzbujati nikakega suma, kajti na visoke hiše so seveda pazili najstrožje.

"Manny, Toulan, ali Tisonkina leči bi ji morala na vsak način sporočiti, naj se varuje", je dejal Dixmer.

"Mislim, bom na to", je odgovoril Morand.

Šli so dol. Notar je čakal v salonu s pogodbo, ki je bila takaj podpisana, potem, ko je lastnik objubil da izprazni hišo do osme ure zvečer.

Ob devetih sta se Merand in Dixmer vrnila; sl-dilo jima je nekoliko v daljavi petero ali šestero mož, za katere se ni nihče zmenil vsled zmešnjave, ki je tedaj vladala v Parizu.

Ko sta vstopila in našla hišo popolnoma prazno, sta zaprla oknišce ter prižgala sveče, ki jih je bil Morand prinesel s seboj. Nato je vstopile oni petero ali šestero mož eden za drugim.

Bili so to običajni strojarjevi gostje, oni tihotapei, ki so hoteli nekega večera ubiti Mauricea in ki so tedaj postali njegovi prijatelji. Zapahnilo so vrata in stopili v klet nad katero se je čulo, kakor je bil povedal lastnik, ropotanje voz. Najprej so zamašili vse odprtine, skoz katere bi lahko prodrli kak radoveden pogled. Nato je Morand vzravnal neki prazen sod in narisal s svinčnikom na papirpar geometričnih črt.

Medtem, ko je risal, so njegovi tovariši v spremstvu Dixmerja stopili iz hiše. Šli so k nekemu vozu v bližini, kjer so dobili vsak eno orodje: lopato, motiko, kol in kramp. Vsakdo je skrnil svoje orodje pod vrhujo sukno in se tako povrnil zopet v hišo.

Morand je bil dovršil svoje delo; šel je ravno proti nekemu kotu in dejal:

"Tukaj kopajte!"

Položaj jetnikov v Templu je postajal vedno resnejši in neznanejši. Za trenutek je kraljica, princesi Elizabeti in mladi princezi zasijala kaka nada. Iz usmiljenja do visokih jetnic sta jim uradnika Toulan in Lepitte izrazila svoje sočustvanje. Sprva jima uboge ženske niso zaupale, kajti niso bile vajene sočustvanja, toda v njihovem položaju je kmalu zgnilo vsako neznanje.

[Dolje prihodnja.]

Oblastveno ustrahovanje stavkarjev v pittsburghškem jeklarskem okraju

Poroča ALBERT SHAW.

Zveza med tvorniški in krajevnimi uradniki nam ne nudi le pojasnila, kako je na tako lahek način mogoče razveljaviti državljanske pravice, temveč nam nudi pojasnilo za to, kako pride do tega, da si smejo dovoliti pomožni šerifi in konštaberji taka nepostavna dejanja po ulicah.

V Allegheny okraju je imel šerif Haddock po svojih lastnih navdabah pod svojo kontrolo 300 mož in razventega je zaprisegel kot pomožne šerife 5000 tvorniških delavcev. Listi so poročali, da je bilo v pričetku stavke približno 10.000 takih pomožnih šerifov. Tvorniška policija, ki opravlja v navadnih časih, soglasno z državnimi postavami, le varstveno službo v napravah samih, je bila zaprisočena od šerifa na zahtevo kompanij. Od tedaj naprej je imela polnomoč, da izvaja policijsko službo v kateremkoli kraju celega okraja. Za policija stoji pod poveljstvom tvorniških uradnikov. Kompanije morajo staviti za vsakega takega pomožnega šerifa dva tisoč dolarjev jamšne ter so odgovorne za njegova dejanja.

Državna policija pa je ona, ki vrši ustrahovanje stavkarjev v celem okraju. Teško je ugotoviti, katerega je treba napraviti odgovornim, da je bila državna policija poklicana na lice mesta. Izza preteklega februarja so bili majhni oddelki te državne policije v Dravosburgu, odkoder je mogoče dospeti v najkrajšem času v različne jeklarske občine in na predvečer stavke so tudi spravili oddelke konštaberjev v te kraje. Burgess iz Braddocka ter policijski načelniki v Homestead in Munhall nočejo ničesar vedeti o tem, kdo je odgovoren za navzočnost konštaberjev.

Državni konštaberji Pennsylvanije so vršili izvrstno službo pri zastraženju oddaljenih okrajev, preprečevanju gozdnih požarov in pri razkrivanju takozvanih "cpeak-easy" gostilen.

Pri Westinghouse stavki leta 1915 so se obnašali zelo dobro. Takrat so potom svoje pazljivosti dokazali, da je skušal neki trgovec iz East Pittsburgha položiti bombo na posestvo nekega tovarniškega superintendenta v namenu, da diskreditira delavce. Njih postopanje v sedanjem industrijalnem boju pa stoji očividno pod uplivom državnih in občinskih oblasti. Sedanje stavko smatrajo očividno le za to, za kar smatra požarna bomba požar, — za nekaj, kar je treba pogasiti na vsak način.

Državni kozaki patrolirajo v obližju tvornice ter po cestah delavskega okraja. V časih razburjenja je treba legende ter poročila glede delovanja konštaberjev sprejeti kot nekaj samoposebi umevnega, a preveč številne teh povesti so potrjene od zaprisežitih izjav priè in potnikov, ki so se mudili v teh kritičnih časih v teh industrijalnih krajih ter videli, na kak način so postopali konštaberji. Neki duhovnik v nekem jeklarskem kraju, ki ima v svoji cerkveni občini 100 Amerikancev, med katerimi je veliko tvorniških uradnikov, mi je rekel naslednje:

— Tvorniški uradniki stavljajo vsa upanja na upliv konštaberjev, — namreč na njih zmožnost, da zatrejo stavko ter na njih obdovenja vredno zmožnost, da zmagajo v vsaki zadrugi. Ti konštaberji so napravili tukaj pravcato paniko, kajti celo njih konji so izvežbani. Videl sem sam, kako je en tač konj prijel nekega človeka s svojimi zobmi za vrat, ga dvignil, vrgel na tla ter stopil nanj s svojo nogo, kot da bi hotel reči:

— Ne premaknite se, kajti drugače te zdrobim!

V Homestead sem govoril z nekim človekom, ki pravi, da se imenuje Štef Houdek in ki mi je povedal neki svoj doživljaj. Nato sem se informiral pri njegovih

sosedi, pri njegovi družini in med nekim senatorjem ter nekim burgesu, ki je posloval kot policijski soblik v tozadnem slušaju. Štef je obiskal neko svojo sorodnico. Ko se je vračal domov, mu je ukazal neki konštaber, naj gre v neko hišo, mimo katere je ravnokar šel.

— To ni moja hiša, — je trdil Štef. — Jaz hočem iti domov.

— Jaz te bom že privedel domov, — je pretil konštaber.

Mož je zletel zasledovan od konštaberja, v hišo. Obdana od svojih otrok, se je nahajala v hiši neka ženska pri pranju, poleg tega noseča. Konštaber je prijel moža ter ga odvedel v ječo. Pri poznejši obravnavi je moral plačati deset dolarjev, ker se je ustavljal ura-tniku. Rekli so mi pozneje, da se je dotična ženska tako prestrašila, da je dobila predčasen porod in da je vsled tega sedaj zelo bolna.

Tudi meščani, ki niso bili zaposleni v jeklarskih napravah, so morali čosti trpeti od konštaberjev. Hočemo naprimer navesti začeto Adolfa Kuehmana. Povest sem čul od njega samega, od dveh drugih priè ter moža, ki je bil navzoč pri zaslišanju. Kuehman se je nahajal v gostilni Dresserjeva v Homesteadu. Komaj sta bila zunaj, ko je neki konštaber zapil:

— Noter, vidva!

— Allright, — je odvrnil Dressler.

Komaj je ušla ta beseda z njegovih ustnic, ko je dobil od konštaberja dva udarca, enega po roki in drugega preko ramena. Oba sta stopila nato nazaj v hišo in Kuehman je bil zadnji. Predno je zaprl za seboj vrata, se je še enkrat obrnil.

Konštaber ga je vprašal, zakaj se obrača.

— Ne vem, — je odvrnil Kuehman.

Takoj nato je zletel konštaber za njim ter udaril Kuehmana po glavi. Razventega pa je bil aretiran in plačati je moral deset dolarjev kazni. Pri zaslišanju ni bil navzoč konštaber, temveč policijski načelnik, ki se je nahajal nad napadom med množico. Priè Kuehmana, katere je slednji pripeljal, sploh niso hoteli poslušati. Burgess je rekel enostavno:

— Čul sem dosti ter nimam časa za nadaljne zasliševanje priè.

Videl sem sledove udarcev na rokah obel mož. Roka Dresslerja je bila vsa razprskana in burges mi je pozneje izjavil, da je celazadeva smešna, kajti mož je tekom zaslišanja baje priznal, da se ni dovolj naglo odstranil. Burgess pa je tudi priznal, da ni hotel zaslišati nadaljnih priè.

Pri zaslišanju pred preiskovalnim komitejem senata v Pittsburghu je bilo čuti slične pripovedi, ki so se dogodile v različnih krajih in v katerih se je vedno glasilo, na kak način so postopali državni konštaberji z občinstvom. Neka priča iz Monesena je pripovedovala, kako je šla čb šestih zjutraj po cesti navzdol in ki se je sestala z različnimi drugimi, ki so šli v prodajalno, na železnico, k zdravniku ali drugam. Spotoma so konštaberji vse napadli ter jih nabili. Naložili so jih nato v neki avtomobil ter jih odvedli v Tube Mill. Tam so jih vrgli v neko klet, jih vprašali, če so državljani ter jih nato na prijateljški način obvestili, da bodo vsi obeseni pred osmo uro zjutraj.

Nekako eno nro pozneje so jih odvedli v pravi zapor. Šele naslednji dan so spravili aretirane pred burgesa, ki jih je stavil pod varščino petstotih dolarjev. Niti ene besedice jim niso omenili, zakaj so bili pravzaprav aretirani.

— Nobenega časa nisem imel, da bi zvedel kaj in rekli so mi le, da bo vse v redu, če grem zopet na delo in da bodo vsi, ki bi tega ne hoteli storiti, aretirani.

Izjava tega moža je tipična za vse slične izjave. Zelo zanimiv je naslednji pogovor, ki se je vršil

med nekim senatorjem ter nekim zašlišancem.

— Iz katere dežele prihajate?

— Iz Galicije.

— Kakšna razlika je med tamošnjo vlado ter ono v Ameriki?

— O, tam je le kralj, tukaj pa je superintendent.

V številnih slučajih so spremljali superintendenti in predelavci policijo v stanovanja delavcev, da jih napotijo k povratku na delo. O tem imamo prav poseben slučaj iz Duquesne. Kot mi je povedalo pet stavkarjev, je sedelo na prvi dan stavke teh pet mož na verandi neke hiše.

Neki pomožni superintendent je prišel v spremstvu več tvorniških zapriseženih šerifov ter policijskega načelnika dotičnega kraja po cesti ter vprašal stavkarje, če hočejo iti na delo.

Odgovor se je glasil, da ne.

Nato so vse aretirali, jih obdolžili nerednega vedenja ter jih obsodili na globe po \$27.75. Občnem so jim odvzeli vse organizacijske izkaznice. Meni pa je pozneje policijski načelnik izjavil, da so se dotični ljudje tepl!

Na policijski postaji na južni strani Pittsburgha so tekot enega jutra zaslužali 36 mož. Zagovorniki stavkarjev nismo smeli govoriti s svojimi klienti pred obravnavo in obtožnice so bile prečitane tako nejasno in nedoločno, da niso mogli poslušalci razumeti niti ene besede. Ko je eden izmed odvjetnikov proti temu protestiral, so ga enostavno vrgli iz sodišča.

Iz mojih pogovorov z delavci v vsakem kraju ter iz pričevanj priè pred seratnim komitejem je razvidno, da je sodišče v vsakem slučaju izpustilo stavkarje, če so obljubili, da se bodo vrnili na delo. Kdor se ni hotel vrniti na delo, je moral plačati deset dolarjev globe ali pa iti v zapor za deset dni. Obtoženci ponavadi niso vedeli, kakega zločina se jih golži.

Če se razmotriva o obdolžitvah, dvignjeni proti stavkarjem, je treba vzeti vpoštev splošne sociopolne razmere v teh tvorniških krajih. Polovica delavcev obstaja v splošnem iz neizučeni in le naop kvalificiranih delavcev, ki so se rekrutirali povečini iz naselešiških valov tekot zadnjih pet let pred vojno.

V jeklarskih krajih ne pomeni izraz "Amerikaneec" tu rojenega moža. Ta izraz pomeni človeka, ki se na cesti poslučuje angleškega jezika. Med temi "Amerikaneeci" ter "inozemci", ki se ne poslužujejo angleškega občevalnega jezika, obstaja skoro ravno tako globok prepad kot pa med obema tema skupinama ter razredom trgovcev, javnih uradnikov, tovarniških uradnikov ter strokovno izurjenih delavcev, ki stanujejo v istem kraju.

V času, ko je opaziti po celem svetu industrijalni nemir in ko so lahkomišelné obdolžitve povzročile v velikih mestih povsem nepotrebna plemenska in druga sovraštva, je za voditelja stavke zelo težka naloga, da bi slednjo izvedel, ne da bi prišlo pri tem do takozvanega "ribanja" med različnimi sloji. Po dveh tednih, tekot katerih sem govoril z vsemi mogočimi ljudmi, s stavkarji, trgovci, tovarniškimi uradniki in drugimi in potem, ko sem obiskal vse kraje, v katerih divja ta stavka, sem dobil naslednji utis:

— Uradniki so kršili postavte ter pravice posameznika v dosego svojega cilja, da spravijo ljudi nazaj na delo.

V teh njih naporu jih je podpiralo javno mnenje.

Stavkarji so skušali kljub tem težkočam ter po svojih najboljših močeh pridobiti si zaupanje javnosti.

Zborovanja na prostem so bila prepovedana.

Zborovanja v dvoranah so bila v številnih krajih ali prepovedana ali pa zvezana z velikimi težkočami.

PETER ZOGA

In približala se je zima in sneg je padel na ohromelo zemljo. Gospodarji sveta so zapovedali vsem ljudem, naj pridejo, da se bo vršilo ljudsko štetje.

In prišli so narodi severa in juga, narodi vzhoda in zapada. Prišli so stari in mladi, zdravi in bolni.

Bogatini so se vozili v krasnih ekvipažah, revežem so klecela kolena, bolne so nosili v nosilnicah. Mala nizka vrata so vodila v krasen prestol, kjer so sedeli trije sodniki, ki so šreli ljudi. Povsod zlato in smaragd, zrak je bil prenasiačen z jasminovim duhom.

Trije sodniki, dva stareca in mladi mož, so sedeli na visokih prestolih.

Posamič so smeli ljudje skozi mala vrata.

Vsak je moral povedati sodnikom katere narodnosti je in iz katere dežele prihaja.

Noč je padla na zemljo, na glave treh sodnikov pa utrujenost, kajti glave so jim bile polne narodov in imen.

— Zadnji naj vstopi — je rekel starec služabniku.

Vstopil je vitek suh mož in za njim je vstopila mlada žena, ki je bila v blagoslovljenem stanu.

Mož je stopil k mizi in prvi starec je vprašal:

— Kdo si ti?

— Mož ga je začudeno pogledal, pa je odvrnil brez obotavljanja:

— Človek.

Sodniki so se začudeno spogledali.

Starca sta komaj zadrževala smeh, mladi sodnik je pa hotel pomagati tujeu ter ga je vprašal:

— Kateri narod je tvoj narod?

— Vsi narodi sveta so moj narod.

Starce je nestrpno skomignil z rameni:

— Katero deželo imenuješ svojo domovino?

— Vsako deželo, v kateri stanujejo ljudje.

— Kateri jezik govoriš?

— Vsak jezik, ki vsebuje besede ljubezen in bratstvo.

Sodniki so umolknili in zastrneli.

Po holgem premisleku

